

A GYERGYÓI OFFICIUMOS KÖNYV

Egy XVII. századi kéziratos imakönyv énekeinek Mária alakja¹

A XVII–XVIII. századi, erdélyi egyházlátogatások jegyzőkönyvei tanúskodnak arról, hogy sok helyen nincs felszentelt pap, hanem a közösség vezetését olyan világi személyekre bízzák, akik hétköznapi és gyakran a vasárnapi istentiszteletet is vezetik. Ezek voltak a licenciátusok. Van ahol egyszerűen „deáknak”, sőt „prédikátornak” is nevezik, mert a napi szentírási rész felolvasása után szabadon előadott, vagy könyvből felolvasott (postilla) prédikációt tartottak. Szentháromságon egy hat éve „ariánus” hitből katolizált prédikátor látja el a licenciátusi feladatot: a litániákat vezet, prédikál, keresztel. Igaz, hogy nem tud orgonálni, de elfogadhatóan énekel.² Mivel a licenciátusok vezették az énekeket és így a „vecsernyéket” is, ezt a feladatot részben nyomtatott, részben pedig saját maguk összeállította könyvekből látták el.³ A templomi szolgálatok mellett a halottas háznál a virrasztást is ők vezették, ill. a temetés szertartását végezték.⁴ Az előéneklés és előimádkozás maradt meg feladatukként akkor is, amikor a papság létszámának növekedésével hivatalos liturgikus

¹ Elhangzott a II. Vallási Néprajzi Konferencián (Szeged, 1994. október 6–8.). A konferencia témája: Mária tisztelete a népi vallásosságban – múltban és jelenben. A konferencia megemlékezett a loreói Mária kegyhely évfordulójáról.

² „Magister quidem nomine Stephanus Literati Nobilis, ante annos circiter 6, ad fidem Catholicae ex Secta Ariana conversus, annorum circiter 34, uxoratus, qui apud Annos absolverat Rhetorica, qui pro ejusmodi munere Investituram nullam habet, est tamen cum scitu Reverendissimi Domini Vicarii in hanc functione. Ejus munus est: Diebus Dominicis ex testis conveniente Populo Catholico ad locum id ad deputatum lytanias, aliasque Catholicas Conciones canere, ex libello precatorio preorare, Evangeliumque ungarice praelegere, in necessitate Sacramentum Baptismi administrare, sepelire demum eos pro quorum exequiis Presbyter non advocatur, pro quo tamen nihil illi penditur. Cantum commode jam scit, non tamen pulsu organi.” Visitatio particularis... Domini Liberi Baronis Gregorii a Sorger. Anno MDCCXXXI. Kézirat: Szegedi Hittudományi Főiskola Történelmi Archivuma (SzHF A.) TRS caps. 30. f. 19.

³ Bővebben a licenciátusokról: Juhász Kálmán: A licenciátusi intézmény Magyarországon, Budapest 1921. János Sávai: La partecipazione dei laici al lavoro pastorale in Ungheria nei secoli XVI–XVII, Roma 1982, PUL. A licenciátussal kapcsolatos teljes dokumentáció kiadása előkészületben.

⁴ A XVII. századi iratok között szép számmal találtam ilyen búcsúztatókat, alkalmi énekeket. Énekköltői tevékenységük talán itt volt a legtermékenyebb. Néhány alkalmi, Mária-napra, búcsújárásra készült egyéni, illetve „más régi énekből vett” szöveget is sikerült megmenteni. A plébániai leltárok sokáig csak a papi könyvtárról készítettek listát. Ezek között alig találni énekeskönyvet, hiszen ezek a kántoréi voltak. A kéziratok csak sokkal később, a kántor-dinasztia hagyatékaként kerültek a plébániai hivatalos iratok közé.

tevékenységükre nem tartott igényt az egyházi vezetés. Pázmány Péter bíboros még megengedte nekik azt is, hogy a házasságkötésnél hivatalos tanúként szerepeljenek, vagyis „eskessenek”. Ezt a tevékenységet azonban különösen a tridenti zsinat rendelkezései alapján hamarosan megtiltották. A távollévő és különösen a mostoha utazás lehetőségek miatt ritkán megjelenő pap helyett igen fontos szerepük volt, és éppen ezért szigorú fejelem alatt álltak és mulasztásaikért kemény büntetésben volt részük.⁵ Az is igaz, hogy – éppen az udvarszéki egyházlátogatások jelzik – gyakran komoly feladatot is kaptak az iskolázottabb liceniátusok: kísérték a vizitáló főpásztort, peres ügyekben eljártak, vezették a látogatás jegyzőkönyvét.⁶ Énekvezetői tevékenységüknek köszönhető, hogy a népének tovább éltek, sőt azok gazdagodtak. A gregorián népies formája, illetve annak beépülése a népénekekbe szintén nagyban köszönhető buzgalkodásuknak.⁷ A kánoni vizitációk és a megyebírói jegyzőkönyvek többször említik, hogy a kántornak van saját könyve és abból vezet az énekeket.⁸ Van ahol kifejezetten „rég, csíki Cantonalet” használják még a XVIII. század harmincas éveiben is.⁹ A nyomtatott énekes- és imakönyvek mellett minden valamire való vizsgált kéziratot is kántori dinasztikiák mentették át évszázadok viharain. Fél-tett kincse a régiek áhítatának és tanúja lelkiismeretes szolgálatuknak.

⁵ Szebelébi Bertalan egyházlátogatási könyve, amelyet 1683-tól vezetett több esetben beszámol éppen a „mester”, vagy a liceniátus mulasztásáról, hogy „estvéli isteni tisztelet éneklése helyett” a maga ügyével foglalatzkodott.

„Szombatfalvi Predikator, Peter Deak Uramot proclamaltatta az Ecclesia citatione mediante, extradatus leven hog rut szókot Lefekvel melj nem eö kegyelméhez illendő lett volna, meljel a populet botrankoztatta”. „Vagasi Mester Mihalj Deak Uram extradatus hogy az vetsemiet sok izben el vesztegette, Praedikator hire nélkül az csenditesteve regel el mulatta, nap nap vadászni jart, rut szitkokkal szitkozodott illetlenül”. (f. 9). Anno 1683. Visitatio Generali Adm. Rdi Domini Patris Bartholomaei Zebelebi Vicarij Generalis (ff. 130–142). (SzHF A. UD93. 1.)

⁶ „Ecclesia constituit Procuratorem per totam seriem visitationis Dominum Andream Czomortani licenciatum Marefalviensis”. (SzHF A. UD93. 1. f. 5)

Zetelakán házassági ügyben a procurator Csiki Gergely liceniátus volt. (u.o. f. 7)

⁷ A világiak ilyen „kényszerű” bevonása meghaladta korát, hiszen a hívek teljesen magukénak tudták az evanglizálás feladatát és nem csupán „tárgyai” voltak a papság lelkipásztori tevékenységének. „Annak okáért a cselédes gazdák, és gazda-asszonyok, vagy magok elől imádkozván (kiváltképpen Vasárnapokon és Innep- napokon) vagy másokkal imádkoztatván, ki-ki az ő aitatossága-szerint olvasson, vagy olvastasson, a Krisztus és Ember-közt-való beszélgetésekből...” Baranyi Pál: Lelki Paradicsom, 1700, 3. idézi: Gajtkó István: A XVII. század katolikus imádságbirodalma, Budapest 1936.

⁸ Causa levata in Nagy Nyutod Anno 164 die uero 16 Mensis Maij. (SzHF A. TRS caps. 9. f. 11.)

Causa levata in Hatolyka Anno 1648 die 22 Maij (u.o. f. 17). Megyebíró = egyháztanács elnöke

⁹ Visitatio particularis... Domini Liberi Baronis Gregorii a Sorger: Szováta: „Cantionalia Ungarica pro Cantore”... „In hac parochia Ludimagister seu Cantore est Michael Lászlófi libertinus ex possessione Kőszvényes, ibique natus et educatus, fuit poeta, gnarus linguarum latinae pro ratione studii, hungaricae et valachicae”.

Kőszvényes: „Cancionale antiquum Csikiense”. Magister, seu Cantor in hoc loco est Michael Dobos, filius hujus Parochiae, alias nobilis, natus et educatus in filiali Remete, partim in disciplina scholari, humaniora absolvit udiopoli, callet linguas latinam et hungaricam, uxoratus, ac Sacrae hujus Sedis Fiscalis Procurator, est etiam gnarus cum cottis, pulsus organi, ac reliquarum Coeremoniarum necessariarum Ecclesiae”.

Remete: „Cantionale Csikiense antiquum sat integrum”.

Szinte szó szerint hasonló a helyzet a többi egyházközösségeknél is: Hodos, Iszló, Káll, stb. Legtöbb helyen megtaláljuk Pázmány prédikációit is. (SzHF A. TRS caps. 30. ff. 3, 4, 5, 9.)

A könyvet nagyon mostoha körülmények között voltak kénytelenek egészen napjainkig őrizgetni. A szakszerűtlen tárolás miatt igen megrongálódott, különösen a nedvesség tett benne kárt. De gazdája becsületére legyen mondva erősen viseletes volta bizonyítja, hogy nap mint nap forgatták.

A kéziratot elsősorban abból a szempontból vizsgálom, hogy a benne lejegyzett énekek milyen képet „rajzolnak” Máriáról? A népi vallásosságot gyakran a tudatlansággal, a babonával társítják. Az egyszerű, közvetlen kifejezőmód a személyes és tudatos hitről tanúskodik. „A gyakorlati Isten felé való fordulás emlékei ezek az imádságok” – írja Gajtkó István, a XVII. század katolikus imádságirodalmát elemezve. Az imádságok által vált élővé a hit, az éneklés pedig közösséget teremtett Istennel és embertárrsal. A népi ájtatosságokkal szembeni magatartás gyakran azon a vádon alapult, hogy nem a bibliából táplálkozik, pogány eredetű elemeket hordoz. Éppen a litániák és a Mária-himnuszok mutatják, hogy mennyire gazdag a népi vallásosság bibliai „kép-tára”.

A kéziratnak a „Gyergyói officiumos könyv” címet adtuk, jelezve ezzel az eredetét és sajátos műfaját. „A népies imádságos könyvekhez sorolhatjuk a XVII. századi officiumokat s ars moriendiket, mivel ezek is a középkor jellegzetes termékei s a reformáció előtti századok gondolatvilága folytatódik bennük” – írja Gajtkó. Majd így folytatja: „A világi híveknél a Mária-officium lett népszerű s már a kódexirodalomban megjelent első fordítása. (...) A XVII. században különféle kongregációk révén a hívek egy része szoros kapcsolatba jutott a papsággal. A lelki összhang egyik bizonyossága, hogy a társulati tagok igénylik a kis brevárium lefordítását, mert részt akarnak venni ebben a speciális ájtatosságban is.¹⁰ A teljeség kedvéért megjegyezzük, hogy papi zsolozsmába való bekapcsolódás jelentette az egyetemes egyházzal való együtt imádkozást. Ez függetlenül a társulatoktól mindenütt élt. Később lerövidült csak néhány zsolttárvers, himnusz és könyörgés végzésére: ennek a tanúja a kézirat is. A kézirat 20 officiumot tartalmaz. Kevés kivétellel mindegyikhez tartozik litánia és könyörgés. A litánia a közös imádság kedvelt és gyakran használt formája. A résztvevők bekapcsolódását egyszerű válaszok ismétlése jelentette, miközben az isteni titkokat, a szentek követendő erényeit hallhatták, imádkozták. A magyar szentek emlékezeténél nem használja az „officium” kifejezést, hanem a himnuszhoz egy könyörgést csatol.¹¹ A magyarok pártfogói közé (Szent István, Szent László, Szent Imre, Szent Albert), sorolja a nép által tisztelt szenteket: Szent György vértanú, Alamizsnás Szent János, Szent Katalin szűz és vértanú, Szent Borbála, Szent Rozália, Szent Apollónia, akinek közbenjárását a fogfájás ellen kéri, valamint Szent Margit szűz és vértanú. A sort ismét magyar szentekkel folytatja: Szent Erzsébet asszony, Szent Kunegunda. A végén a szent szűzek és vértanúk himnuszával zár, amelyben az első keresztény vértanúk egész sorát szólítja.¹²

¹⁰ Gajtkó, i.m. 47. oldal.

¹¹ *Cultus Sanctorum Patronorum Regni Hungariae* (ff. 162–182).

¹² Barbara, Agatha, Ursula, Cecilia Flavia, Eulalia, Febronia, Euphemia, Serapia, Maxima, Eulampia, Lucia, Agnes, Christina, Firmina (ff. 181–182).

A tanulmányi részben általános leírást adunk, ill. a magyar nyelvű énekek Mária ábrázolását mutatjuk be. A Függelék első részében a kézirat teljes tartalmát felvázoljuk, a másodikban pedig a betűhív átírásban közöljük a magyar énekek szövegét. Mellékelünk a kézirat néhány oldalának eredeti szövegéről készült másolatot, valamint a kéziratban talált néhány szentképet.

Jelen közlésünk annak a kutatómunkának része, amelyet a Nemzeti Kulturális Alap Levéltári Kuratóriuma támogatásával végzünk.

I. A gyergyói officiumos könyv

A. A kézirat leírása

Méretei: 20,5x16 cm. Eredetileg számozatlan (csak a jelen században számozták, nem véve figyelembe a hiányzó lapokat) 416 oldalas kézirat. Készítője, vagy végleges összeállítója maga köthette be, egy régi könyv bőrkötését felhasználva. Az első tábla elveszett, a hátsó borító pedig elrongyolódott. A könyv elejéről és a belsejéből is hiányoznak lapok. Mivel egyszerű cérnával fűzték össze, nehéz megállapítani, hogy mennyi hiányzik az eredeti füzetekből.

A könyv emlékeztet két XVII. századi imakönyv felépítésére. Az egyik, a „Két égő lámpás” (1669) Loyolai Szent Ignác és Xavéri Szent Ferenc tiszteletére készült világiak számára.¹³ A másik, az 1693-ban kiadott „Lelki Útiköltség”. Ez utóbbi kongregációs kézikönyv, a rozsnyói jezsuita rezidencián alapított társulat számára készült.¹⁴ Kéziratunk elején megmaradt egy mondattöredék, amely valószínű a bevezetésként szolgáló magyarázatból való: „a jezsuiták templomaiban Míserere zsoltár” éneklésének szokására utal. A már említett két nyomtatott könyv imáit, énekeit „deákiból fordították magyarra”, kéziratunknak ez a része viszont latinul íródott. E két kiadvánnyal csupán jelezni lehetne, hogy ebbe a sajátos műfajba tartozik a jelen kézirat is. Amint fentebb említettük sok tanult kántor is volt mind Udvarszékben, mind Gyergyóban: a csíksomlyói barátok és a lelkipásztorok igyekezete folytán is sokan megtanultak latinul. A már idézett egyházlátogatások a nyelvtudás mellett azt is megemlítik, hogy melyikük kiváló orgonista, jó énekes. De a tilalom ellenére Erdélybe visszatérő jezsuiták is képeztek licenciatusi feladatra énekeseket, a közösség liturgikus és oktatói szolgálatát ellátó fiatalembereket. A kézirat anyagát tehát képzésük folytán gyűjtötték, talán több nemzedeken át, míg valaki egybekötötte a már pusztulni indult nagybecsű lapokat.

Ki írhatta, miért, mikor ezt a könyvet?¹⁵ Az írás formája, stílusa inkább a XVII. század közepére utal, mint a XVIII-ra. A könyvben egyetlen név, vagy szerzőre, tulajdonosra utaló feljegyzés nem található.

¹³ Leírását lásd: Régi Magyar Költők Tára (a továbbiakban: RMKT) 15/b 42–43.

¹⁴ RMKT 15/b. 92–109.

¹⁵ „Szűz Mária kegyes Anyja” (f. 378) kezdetű ének verseinek kezdőbetűiből kiolvasható a szerző neve: Szeredi Márton. Az éneket Kájoni is átvette (C. C. 189). A szerzőről magáról azonban semmit nem tudunk. Régi magyar dallamok tára II.: Papp 1970. 575.

A könyv elején lévő töredékes liturgikus naptár 1700-al kezdődik és 1717-ig tart. Nem tudni, hogy a hiányzó oldalakon voltak-e korábbi évek jelölve. Talán – az írásból ítélve – az az idős ember készítette ezt az „öröknaptárt”, aki még hátralevő életét másfél évtizednyire becsülte.

Könyvünkben számos imádság a már említett két jezsuita szenthez szól, ill. jezsuita szerzőktől való ima. A kézirat azon része, amely a magyar Mária-énekeket is tartalmazza, viszont éppen Szent Ferenc Szeráfi Atya Officiumával kezdődik¹⁶, majd Szent Bonaventura intelmeit tartalmazza. A magyar énekek közé ékelve találunk egy latin himnuszt Loyolai Szent Ignáchoz.¹⁷ A kéziratban található ismétlések és egyenetlenségek is bizonyítják, hogy annak megírása sok évtizedet ölel fel (a század első évtizedeitől), összefűzése pedig a XVII. század végére tehető.

A magyar énekek egyes verssorai között általában hiányzik az osztás, tetszőleges a sorok tördelése.¹⁸ Az egyéni és közösségi használatban egyaránt ismerős az énekek szövegének énekelt és recitált változata, hiszen az ének tulajdonképpen „kétszeres imádságot” jelentett. A szövegek közléskor, az ének végén jelezzük, hogy Kájoni János „Cantionale Catholicum (C. C) gyűjteményének melyik énekével egyezik szövegünk.¹⁹ A források részletes taglalására és egybevetésére a jelen dolgozat nem hivatott, ill. szakemberekre váró feladat. Az énekek betűhív közlésre csak a Függelékben törekedhetünk.

B. Énekek Szűz Máriáról

1. Lorettói-utalások

Mielőtt a magyar nyelvű énekek rajzolta Mária-ikonról szólnánk, meg kell említeni, hogy a kézirat két esetben közli a Lorettói-litániát. Kétszer (f. 197, 298) hozza annak a három kis rövid imának a szövegét, amelyet „Maga a Boldogságos Szűz tanított Szent Mechtildnek a jó halál kegyelmének elnyerésére: amennyiben ez imákat minden nap a Lorettói litánia után valaki elmondja, annak a halálánál az Istenszülő asszisztál”.²⁰ Három Üdvözlégy vezet be a három könyörgést.

¹⁶ Officium Seraphici Patris Sancti Francisci (f. 339)

¹⁷ Hymnus de Sancto Ignatio (Kájoni kiadásban magyarul is szerepel: „Csodálatos Szent Ignát” C. C. 561)

¹⁸ Ezzel kapcsolatban érdekes megfontolást hoz Volf György: „A régi himnusz-fordításaink közül azok, amelyek nem rímeseek, még ha a szótagszám megtartásán fáradoznak is, versszámba alig vehetők... templomban való éneklésre bizonyára nem is készültek, hanem csak olvasásra és egyszerű elmondásra”. Nyelvelméltár XII. k. XIV–XVI. lap. Idézi: Bartha 1901. 16.

¹⁹ „...édes Hazámnak akartam szolgálni”. Összeállította: Domokos 1979.

²⁰ A szentek között öt Szent Mechtild található. Közülük a következők lehetnek az említett ígért közvetítői: 1. Mechtild (+1299. november 19.) bencés (vagy cisztercita) apáca, aki sok kinyilatkoztatásban részesült. Nagy Szent Gertrúd írta le látomásait. 2. Magdeburgi Mechtild (1210–1285) cisztercita apáca. „Rendkívül erélyes, eredeti s nagy műveltségű szellemének hű tükré 'Az Istenség előmlő fénye' c. hatalmas misztikus műve (7. kötet, 1250–64), amelyben csodásan gazdag, képletes szólásmódokkal és bámulatos költői szépséggel teli nyelvezettel írta le látomásait s kinyilatkoztatásait”. Katolikus Lexikon, Budapest.

Ave Maria

O Domina mea Sancta Maria sicut Deus Pater per omnipotentiam suam te potentissimam effecit, ita mihi quaeso adsis in hora mortis expellendo a me omnem contrariam potestatem.

Ave Maria

O Domina mea Sancta Maria sicut te Filius Dei tanta cognitione et claritate dignatus est út totum coelum illuminares, ita in hora mortis animam meam cognitione Fidei sic illustres et corrobore ut nullo errore aut ignorantia pervertatur.

Ave Maria

O Domina mea Sancta Maria sicut Spiritus Sanctus suum amorem tibi plene infudit, ita sic in hora mortis dulcedinem divini amoris mihi instilla, ex quo omnia amaritudo mihi reddatur suavissima.

A „Lorétomi Szűz”, ahogyan a XVII. századi szóhasználatban él, ill. a róla szóló litánia mindig nagyon kedvelt imádság volt népünk körében. Egyfajta „meditációs” ima: énekelve, mondva egyaránt segít behatolni Istennek az embert szerető-felemelő titkába. A lorettói ház eredeti üzenete is ez: az a családi otthon, ahol József és Mária, a két Istenre hallgató jegyes között megjelenik Jézus, az Isten Fia: „ahol ketten, vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, én ott vagyok közöttük”.²¹ Ezt hallatlan nagy, bárhol, bármilyen körülmények között megélhető isteni valóságot jelzi a lorettói ház. Nem a történelmi valóság kérdéses, hogy „ez az a ház valójában, amiben Szentcsalád lakott Názáretben?”²² A názáreti ház „tartalma”, lényege jelenik meg mindenütt, ahol Isten ígéjét befogadva egyik az emberek: ott van jelen köztük Jézus, a Megváltó. Közöttük ő lesz az igazság, a kapcsolat, az élet. Erről a titokról elmélkednek tehát a litániák és az angyali üdvözet énekei is. Ez utóbbiak annyira kedvesek a kézirat összeállítójának, hiszen az ember sorsdöntő eseménye: „az Ige testté lett, és közöttünk lakott.”²³

2. Magyar Mária-énekek

a) A Szép Szűz képe

A kéziratban szereplő énekek gyakran használják a „szép” jelzőt. A szép, az 1525–1640 közötti szóhasználatban, jelzi az erkölcsileg jót, megfelelőt. „Bizonytalan eredetű. Talán ősi örökség a finnugor korból, v.ö. finn seppa: kovács, mester, művész, ügyes... A finnugor alapnyelvben a szó eredeti jelentése „ügyes” lehetett. Ez a jelentés a finnben és a lappban őrződött meg, ezekben a nyelvekben 'ügyes', mester, – kézműves – kovács jelentésfejlődés mehetett át. A magyarban 'ügyes' – 'szép' jelentésfejlődés történhetett. A rokon nyelvek 'szép' jelentésű szavai eredetileg szintén hasonló jelentésűek voltak. Pl. az osztjákokban: tus – mes-

²¹ Mt 18,20

²² Érdekes, hogy századunk legszörnyűbb vérvizatarában, a második világháború rombolása közepett éppen a lorettói „názáreti házbán” kapja a jelen egyházi megújulási mozgalmak egyikének alapítója a hivatását: Chiara Lubich. A „focolare” (tűzhely) éppen az a közösség, ahol az Isten szaván épülő egység által jelen van Jézus.

²³ Jn 1, 14

ter, szép, stb.”²⁴ Hogy milyen „képet ír”²⁵ ez a kor az énekekben Máriáról éppen a „szép” jelző gazdag használatából lesz világossá:

rosa színű szép gyenge Szűz (366, 378)
mennyei Szép Rosa (367, 403)
Idvez légy szép rosa (368)
Szép Szűz Máia (371, 373)
szép virág szál (378)
szép szüzességed (380)
szép gyümölcse virággal jó (382)
szép Szűz Christus Annya (384)
szép illatú piros rosa (384)
dicsőült szép kincs (386)
szép liliomszál (386)
szép tiszta mellyed (386)
nevele szép virágot (386)
szép hajnal-csillag (386)
szentségedet, szépségedet (388)
szépség tárháza (389)
égnek szép háza (389)

Sőt „szép Jesus szent nevében meg-maradgyunk békességben” (f.385). A szívesen használt kifejezéssel kapcsolatban talán nem túlzás azt állítani, hogy éppen a Mária-tiszteletünk ősi alapjaira enged következtetni. Ezek a kifejezések annyira családiasak a magyar fülnek még a kereszténységünket megelőző időből. A Nagy-Boldog-Asszonyra vonatkozó ősi „szép” jelzőt szívesen alkalmazták Máriára, akiben az ősi várakozásunk testet öltött.

b) Bibliai képek

A 371. oldaltól, magyar és latin énekeket másoltak a könyvbe. A magyar énekekből 19 Máriáról, 4 pedig Jézusról, ill. feltámadásáról szól.

Az énekek nagyrészt az angyali üdvözletre íródtak. Az Ige megtestesülését ünneplik, tehát a középpontban a megváltás áll. Mária az a személy, aki befogadta Az az Igét, hogy testet öltön. Az Istennek ezt a hatalmas szeretetét magasztalja az ének: a sok bibliai kép, utalás Máriával kapcsolatban mind az isteni ígélet megvalósulását zengi. Az Istentől választott szűz személyének dicsérete nem önmagáért való: minden, ami csodálatos, rendkívüli Mária szerepében, az az eljövendő Megváltó küldetésére utal.

²⁴ A magyar nyelvtörténeti-etimológia szótára, Akadémiai Kiadó, Budapest 1976

²⁵ A „képírás” érdekes kifejezése olvasható a baróti plébánia protocollumában: „Arno 1680 szerzetem ém Pat(er) Ebeczki Pál Egy Boldogságos Szűz Mária képpét a 'kinek a' karian édes Jesus vagyon írva”. SzHF A. TRS (Barót, 1674) I. f. 9.

Ez világot, hogy Ádám elveszté
a Sátánnak birtokában ejté.
Ilyen módon az Isten megmentené.
Ilyen módon az Isten megmentené.²⁶

Vagy:

Küldte az úr Isten gyors és hű szolgáját
Szűzhöz Názáretben Gábrriel Angyalát
Hozzánk jó kedvében.

Erős követséget értünk, hogy felvenne
És a természetben csudát jövendölne
Szűznek szülésében.

Dicsőség Királya a természet hatalmát bírja:
fellyül mullya és a bűn kovászát
közülünk kivegye.²⁷

Vagy:

Ave Maria, boldog Isten Anyja;
te benned termed váltságunk arannya.

...

Et benedectus méhed Szent gyümölcse
áldott ki népét pokoltól meg mentse
örök életre árvákat segítse.

Számos ének a bűnbeesés tragédiáját említi, majd Isten szabadulást kezdeményező szeretetére hivatkozik. A halálra szántak, árvák, a haragban vergődők vagyunk: „ezeknek újítására, jobb uttyok felnyítására, a Szűz rendelteték, égből eljedeték, úgy, hogy szűlyön szűzön ülljön Fia könyörüllön”.²⁸

Mária: „Istentől választott edény” (f. 379). Isten titkának hordozója, és mint ilyen közel áll Isten szívéhez: „kegyes anya, Szent Háromságnak leánya: Szentlélek jegyese, Christusnak kedvese”. Éppen ez az Isten-közelsége teszi őt alkalmassá, hogy az anyai együttérzésen túl, hathatósan viselje gondunkat:

Rosa színű szép gyenge Szűz,
kinek lelkében nincsen bűz.
Ellenséged ronts-meg,
fiaidat tarts-meg,
légy oltalma a' bűn hatalma
ne nyomja meg, légy paisa. (f. 378)

²⁶ f. 374.

²⁷ f. 375.

²⁸ f. 377.

A „malasztal teljes” ragyogását a méhében hordott Élet adja, s így lehet a „setétségben lévőeknek fényességes hajnala” (f. 380).

Az énekek nem Mária rendkívüli emberi erényeit, vagy teljesítményét magasztalják. Sőt: „hallván a Szűz megijedve az ilyen szózattól, de meg bátorították azon angyal által” (f. 381). A középpontban Isten áll:

Te azért vagy áldott,
mert méhed meg-virágzott,
dicsőséges te voltod,
bűntől Isten megoltalmazott,
mert Szerelmes Szent Fia
méhedben fogadott. (f. 380)

Mária szüzességének azért van értelme, hogy az Üdvözítő anyja lehessen. Minden a Megváltóra utal: „vagy malasztal teljes, mert te Szent méhed Istenséggel ékes”. És ahogyan „Szentlélektől fogadna Szent Fiát” (f. 374), ugyancsak a „Szentlélek” lesz környüled ki meg-tarcsa Szép Szüzességed” (f. 380).

Az emberiség élete így forr egybe Máriáéval:

Áldott te méhed gyümölcse Szentléleknek,
mert ereje Istennek reád szállott,
hogy bűnös népnek a Megváltót csak te szülnél
kit Jézusnak neveznek.
Imádj mi érettünk, mert bűn alá vettettünk,
és ki esedes értünk, ha el-hagy régi Szent
Asszonyunk. (f. 380)

Ha összegezni akarnánk e kézirat Mária-képét, érdemes szemügyre venni előbb, melyek a leggyakoribb bibliai képek, amelyeket az énekekben találunk:

feljött csillag (366)
zöldellő égő csipkebokor (368)
Jesse vessző szála (368)
Balam csillaga (371)
magzata a gonosz megrontója (374)
az ördög nyakát tapodja (375)
Éva nevének megfordítója
a Paradicsom fája, élő kenyér hajója (385)

Áron vesszeje (385)
 Mózesről látott tűz (385)
 Jessze törzsökéből kivirágzott vessző (389)
 Noénak jegye, a haragnak vége (389)
 zöldelő pálma (389)
 Gedeon gyapja (389)
 pecsételt kút (380)
 frigynek szekrénye (385)

Mindezek a Bibliából való hasonlatok jelzik, hogy Mária az, aki által az isteni ígéret teljesül. Az énekekben alkalmazott hasonlatok csengenek vissza a lorettói litánia sok invocatio-jában is. Az a Mária-tisztelet, ill. Mária-kép, amelyet ezek az énekek megrajzolnak egy mélyen „bibliás” lelkületből erednek. A megtestesülés, mint Isten örök üdvözítő terve átszővi az egész történelmet: ezért merészen alkalmazza az olyan szokatlan képeket az ének Máriára, mint az égő csipkebokor.²⁹ A Tűz, Isten, aki nem emészti el a gyenge ágakat, hanem általa jelt ad a népe szabadulása után sóvárgó Mózesnek. A szegény názáreti lány, Mária igen-je kell, hogy az Ádám által kimondott nem-et, annak átkát Isten elvehesse rólunk.³⁰

Az énekek Istent ünneplik, aki nagy tetteteket vitt végbe. De megadják a kellő tiszteletet annak is, akit maga Isten megtisztelt örök titkával. Ezért könyörög bizalommal ősi idők óta népünk e gyönyörű sorokkal:

Lépes méz, frigynek Szekrénye
 Szüzesség drága fénye,
 boldog Szűz, Jesus edénye,
 bűnösök szent reménye,
 hozzád kiált fogságunk,
 árva Magyar Országunk:
 tekéncs-meg nyomorúságunk,
 nyerd-meg régi boldoságunk,
 Szűz Mária tarts meg minket,
 vigasztald bús szívünket,
 Téríts hozzád Nemzetünket,
 építs-meg szent hitünket,
 Szent Fiad kegyelmében,
 végy minket jó kedvében.
 Hogy Szép Jépus Szent nevében
 megmaradjunk békességben, Amen. (f. 385)

²⁹ Kiv 3,2

³⁰ Lk 1,38

Irodalom

BARTA József dr.

1901 A magyar katolikus énekköltészet a XVIII. századig. SzIT, Budapest.

DOMOKOS Pál Péter

1979 „...édes Hazámnak akartam szolgálni”. Budapest.

GAJTKÓ István

1936 A XVII. század katolikus imádságirodalma, Budapest.

JUHÁSZ Kálmán

1921 A licenciátusi intézmény Magyarországon, Budapest.

PAPP Géza

1970 A XVII. század énekelt dallamai. in.: Régi magyar dallamok tára II. Akadémiai Kiadó, Budapest.

SÁVAI János

1997 Missziók, mesterek, licenciátusok. Szeged.

SÁVAI János

1997 A székelyföldi katolikus plébániák levéltára. I-II. Szeged.

FÜGGELÉK

I. Magyar énekek

1:

Mennyszáznak királnéja, Bunosok feljött csillaga kétségben ésok világa. Egek ajtaja, Szentek Asszonya Nagy Isten Anyja, lelkem aránya, o boldogságos áldott Szuz Mária.

Az egek ellen vétkeztem, Isten ellen sokat tottem, de te legy és segítségem. Ha Szent Fiat vér, sok ostorral ér, állj fel emeltettem, konyorog értem tudom, hogy nerhetsz minden jot énnékem.

Rosa Szinu Szép gyenge Szuz kinek lelkében nincsen buz minden gonoszt tolem eluz. Mely ért megaldlak, felmagasztallak mint Isten Annyát szívem gyamolát. Tellyes erombol orokké szolgálak.

Isteri kegyelem árja Irgalmasságnak Szent Anyja Elestek felállatoja. Te légy Szoszollom és oltalmazom, Áldott Fiadnál a nagy Bironál Kit Szent mellyeddel Szuzen fel-tartottál.

Áldott légy drága Ászszonság Szuzek kozt legszebb tisztaság Szeraphim felett méltóság fogadgy Szolgáddá oltalmaz alá hogy hatalmasson el ne kaphasson a gonosz Satan amaz végsó hartczon. Amen.³¹

2. Nota Harcz ember elete

O áldott Szuz Anya, Mennyei Szép rosa. Boldog Menyorszáznak drága gyongy virága. Bunosoknak édes szoszoloja Vigyáz reánk édes Anyánk Angyaloknak nagyságos Asszonya.

Haidcs hozzánk o Anyánk Angyali orczádot, Imádgyad érettunk drága Szent Fiadat, Hogy láthassuk Mennyben Szent Anyánkat Vigyáz.

Mely boldogok azok kik téged dicsirnek Buzgo Szivel néked vigan énekelnek, Szent Fiadnál azok kedvet lelnek, Vigyáz etc.

O Szent Haromságnak Szolgalo leánya adgy erot Szolgádnak dicsiret mondásra. Szent nevedet orokké áldásra. Vigyáz reánk etc.

Dicsirjenek téged Angyali Seregek drága Menyországban tisztaságos Szuzek vélek egyyut boldogságos Szentek. Vigyáz etc.

Idvézlégy s áldott legy Istennek Sent An Jesusnak Daikaja. Szegény bunosoknak kegyes szoszolloja, szolgálidnak legy meg halgatoja Vigyáz etc.

Tenger fovenyének mennyi sokasága, tavaszi rosáknak drága szép illattya, ugy áldott légy Istennek Szent Anyja. Vigyáz. Álazatos szivel kérunk édes Anyánk hogy midon éljovend ami végsó orank, jobb kéz-felol állasson Szent Atyánk. Vigyáz.

³¹ ff. 366. – C. C. 417.

Dicsiret dicsőség aldott Szent Fiadnak. Méhed gyumolcsének az aldott Jesusnak Szent Lélekkel az Szent Haromságnak. Vigyaz.³²

3. Nota eadem

Idvez légy Szep rosa Szuzesség véraga Christusnak dajkaja s kegyelemnek Anyja Rf. Kerunk ne légy bununknek te Boszszu álloja. Hogy ellenségunk mérge lelkunket meg ne sértse pokolra ne ejtse

Idvezlégy zoldello s égo csipkébokor ki által kegyelem menyországból ránk forr. Rf. Téged kedvelt menyországnak hatalmas kiralya. Választott o maganak hogy lennél árva-
inak megvigasztaloja.

Azért szep virágzo Jesse vesszo szála. Szivunk keménységét irgalmad lágyítsa. Rf Ne szenvedd hogy el essunk halalban el vesszünk. (369) Sot kegyelmet nyerhessünk s neked énekelhessünk. Szépen dicsirhessünk.

Idvezlegy bunosok kedves Szo-Szolloja. Joság Kedvelloje érdemunk adoja Rf Angyali kézben fénló ékes arany Nád-Szál. Egék fel nyilt kapuja kin Istennek malasztya éppen mi reánk Száll.

Halálunk oráján Szent Fiadot kérjed Ellenunk fel gerjed haragját enyhítsed. Rf Légy Segétséggel kérunk erotlenségunkben hogy végso kimuláskor ne essunk késértetben Nyerd meg Szép Szuz. Amen.³³

4.

Idvoz legy Szép rosa Szuzesség virága Christusnak

Daikaia s kegyelemnem Anyja kérunk ne légy Te Bununknek Boszu álloia hogy ellenségunknek merge lelkunket meg ne sercse Pokolra ne ejtse.³⁴

5. De B. Virgine

Jer mi dicsirjuk Szép Szuz Mariat, Mennyeknek Királyné Aszszonyát, a' ki hordozá e' Világ Urát az Udvozito Christusnak Szent Annyát.

Szentul és tisztán Ki Fiat fogadál, noha elmedben habarodál az Angyal által meg bátorodál, megvalto Cristust e világra hozál Te rollad irtak sokat a Profétak Magodot vár-
ták Patriárkák, jovendot tudtak pogany Sybillák

Balam csillaga feltámad azt mondták.

A kit az Egek csak meg sem fogadhatnak A mélységek is nem tarthatnak, Te tiszta mé-
hed szállást ad annak Midon Anyja lot a Cristus Jesusnak

Szuzén fogadád Jesust kozsontésben ki jelen vala teremtésben, Szuzen maradál te szulésedben, Szuzen vétetél te fel a Meny égben.

³² f. 367. – C. C. 465.

f. 369: Ave rubens, Virgo speciosa (C. C. 450)

³³ ff. 368–369. – C. C. 465.

f. 369: Ave Stella matutina C. C. 452. Ugyanezen lapon: „Alius Nota Jesus Szent Szivek aranya” A himnusz: Ave mundi spes Maria (C. C. 453).

³⁴ A néhány sornyi részlet egészen más kéz írása.

Alázatosan Aszszonnyunk Maria, kérünk Kik vagyunk bunnek rabja. Mikoron eljo halál orája, bunos lelkünknek légy bátoritoja. Amen.³⁵

6. Az Angyali udvözletrol

Ave Maria gratia plena. Igy udvozle Angyal a Szep Szuz Mariat Christusnak Valasztott Annyat. (374)

Dominus Tecum. Úr vagyon te veled. Ime fogadsz fiat a kin fogsz orulni: Meny és a' fold almelkoldni.

O angyal ugy mond: Méként lehet ez? mert Szuzleány vagyok férjet nem ismérek, bizonsagim ebben Egek.

A Szentléleknek rád szál ereje, mert miként a' harmad reggel szal a foldre ugy leszen az o szulése.

Angyal szavának hiven a' Szent Szuz: magat meg alázzá, szolgálónak vallá, legyen ugy mint szavát mongya

Szuzek virága Szep Szuz Mária: oruly és orvendez, mert nagy Annyaságra valasztattal meltoságra

Engeszteld értünk konyorgésiddel, a' te Szent Fiadot tesztelése légyen nekünk is oromre. Amen.³⁶

7. Mas

Ez világot Adam hogy elveszté a Sátánnak birtokában ejté. Illyen modon az Isten meg menté. Illyen modon az Isten meg menté.

Elbocsátá menybol Szent Angyalát, udvezellye a Szep Szuz Máriát. Méhében hogy fogadná Szent Fiát Méhében hogy fogadná.

Kovetségét angyal megbeszélle, háborodék a Szuz elméjébe; gondolkodik e dolog mint lenne gondolkodik etc.

Bátoritá Angyal Szuz Máriát, Szent lélektol fogadna Szent fiát, Angyalnak Maria hivé szavát, Angyalnak. (375)

Ottan Jesust méhében fogadva e világra nágy oromot hozza mikor szule ot az istaloba, Mikor etc.

Mihelt a gyermek fel nevelkedék a Satan orszzága megtoreték Isten kegyelme reank folyamék.

Mariat mi minyájan tisztellyuk kegyes Annyat otet azon kérjuk, hogy gonosztul Szent oltalmat vegyuk, hogy etc.

Dicsiret dicsosság az Atyának O Fiának a' Jesus Christusnak, Szent léleknek mi vigasztalonknak. Szent. etc. Amen.³⁷

8. Mittit ad Virginem Hungarice nota eadem

Kulde az Úr Isten, gyors és hu Szolgáját Szuszhoz Nazaretben Gabriel Angyalát, Hozzánk jo kedvében.

³⁵ f. 371. – C. C. 27.

ff. 371–372: Fortem expediat pro nobis nuntium. C. C.: nem szerepel.

ff. 372: Hymnus de S. Ignatio. ff. 373: O Stella Maria fulgida (C. C. 4274).

³⁶ ff. 373–374. – C. C. 20.

³⁷ ff. 374–375. – C. C. 21.

Eros kovetséget értünk hogy fel venne És a természetben csodat jovendolne Szuznek Szülésében.

Dicsosság Királlya a természet hatalmat birja: fellyul mullya és a bun kovaszszat kozzulunk kivegye.

Kevelyeknek útát rontsa hatalmával világ s ordog nyakát tapodgya sarkaval, jelentvén hatalmát.

Ki uzi erovel Világ fejedelmét és Annyaval kozli Isteni kegyelmét, s Attya birodalmát.

Kozelgess a Szuzhoz, nagy Szépen koszontsed,

Idivézlég Maria, Úr vagyon te veled, Félelmed ne légyen. Méhedben fogadod Istennek Szent Fiát, De Szuzességnek megtartod virágját tisztan maradsz éppen. (376)

Hallya s-érti Szent Szuz Szollását Angyalnak Hiszen s ottan lészen Annya egy fiának csudalatra méltó.

Ki tanacsa lészen emberi nemzetnek, Istene és Attya földszinén éloknek: lész békesség tarto.

Kinek erossége minket ugy orizzen, hogy világ sok vétke minket meg ne sértsen pokolra ne vessen.

Adgyon bocsanatott Ura bocsatnak és malasztot nyerjen Annya Szent malasztnak, ki mivelünk légyen.

Dicsiret dicsosság az orok Atyának és az o fiának Úr Jesus Christusnak mind orokké Amen.³⁸

9. alia Ave Maria

Kuldé az Úr Szent Arkangyalat hogy koszontené Szuz Mariat
Hogy érkezék el Nazaretben semmit nem tud a' Szent Szuz ebben.
Égbol lehozott kovetséggel elkezdé szavat sietséggel.
Mond: udvez-legy szép Szuz Maria Méhedben szál az Isten Fia
Mennyei Úr vagyon te veled malaszttyaval tellyes kebeled
Aldott vagy te Aszszonyok kozott menybol Isten hozdad koltozott
Aldott méhednek is gyumolcse kit ékesit nemes erkolcse
Jesus Fiad imadd érettünk: kik ellene sokat vétettünk
Most és orajan halalunknak segitséggel légy minnyajunknak.
Oruly Maria Szuzeknek Aszszonya. Amen

(A lap szélén:)

Oruly Maria Szuzeknek Aszszonya.³⁹

10. Alia nota Ez Az Istennek

Ave Maria boldog Isten Annya; te benned termed váltságunk aranya.

Tiged dicsérni nyelvem meg nem unnya Ave Maria Supra notam Az Melchisedech rendin valo papja

Gratia plena vagy malasztal tellyes mert te Szent méhed Istenséggel ékés hogy nagy Patronank azért nékünk lehets. Ave Maria.

³⁸ ff. 375–376. – C. C. 5. Kájoni az ötödik vers után lévő versszakkal kiegészül.

³⁹ ff. 376. – C. C. 7. Kájoninál a refrén („Örűly Mária, szüzeknek Asszonya”) minden egyes sor végén szerepel.

Dominus tecum Úr vagyon te veled, senki nem tudgya mely ékes te méhed, kiben kedvére lakik orok élet.

Ave Maria.

Et benedictus méhed Szent gyumolcse aldott ki népét pokoltol meg mentse; orok életre arvakat segítse.

Ave Maria.

Ter benedecta mindenek kozt áldott, Isteni malaszt éppen beléd szallot Mennyei sereg nyilván melléd állott.

Ave Maria.

Sancta Maria konyorogi érettunk te Szent Személyed nyerhet jot minékunk Jesushoz vezereley mikor el-fogy éltunk. Ave Maria. Amen.⁴⁰

11. Nota Szuz Maria Kegyes Anya

Nota Lucisce Stellis amicta

Aldot gyumolcse szép Szuznek olts-meg langiat a' nagy tuznek: mely lelkunket foitya Adam hogy nyuitya kezét fara mert magara; Átkott vett s maradványára.

Veszedelmes kár – vallása lon az almaért nyulása kigyohoz Evanak, mert ezzel maganak sulyos kart tott Haragot vott s maradvanya halando lott.

Ezeknek ujitasara, jobb uttyok fel-nyitására, a Szuz rendelteté, égbol eljdzeték, ugy hogy Szulylyon Szuzon ulyon Fia foldon konyorullyon.

Mennybol egy Angyal alá-szal, kezében szép lilium Szal, Hogy Szuz Anya lészen, valakit fel-vészen egek Attya hogy megzattya testben oltozzék szozattya.

Az Arkangyal mond: idvezlégy, titkos Szokat eszedben végy; malasztal tellyes vagy, Úr vagyon veled nagy, ime fogadsz Szuzen maradsz világnak szabadított adsz.

Régen mert te meg aldattál mikor erre választattál. Áldott lesz gyumolcsod, mert nemes erkolcsod: kirdezd szivbol tomloczéból bunnek; mentesen kegyelméből. (378)

Igen ijed hogy Szuz hallya, Férfiad nem tud azt vala Angyal batorittya, Szentlélek harmattya monda rád száll s-kornyul foglal s Ne fély hat o szép virág szal.

Annak légyen akarattya Szuz mond ki veled mondatya, ime szolgálója szava fogadoja néki lészek, a míg vészek léleketet s áldást vészek. Amen.⁴¹

12. Supra notam eandem

Szuz Maria kegyes Anya, Szent Haromsagnak leánya: Szent lélek jegyese, Christusnak kedvese. Imad értunk téged kérunk, engeszteltyed Christust nékunk.

Zokognak árvák szivei, Sirnak ozvegyek lelkei: Kialtvan te hozdad, Szuz Anya ne utáld, kialtasaink sohajtásaink kegyelmessen fogad hozzád.

Ékes Mennyei virág-szál: Ki méhedben még virágszál (Kialtvan te hozdad Szuz A.)⁴² Mutasd-meg szinedet segéld-meg népedet, esedezvén, engesztelvén add meglatnunk szulottedet.

Rosa szinu szép gyenge Szuz: kinek lelkében nincsen buz. Ellenséged ronts-meg, fiaidat tartss-meg, légy oltalma a' bun halma, ne nyomja meg, légy paisa.

Eredendo vétek nélkül fogantattal széplo nélkül. Tiszta mindenestol lelked, minden buntol o drága Szuz o kegyes Szuz mosogasd meg vétkeinktől.

⁴⁰ ff. 376–377. – C. C. 14. Kájoni a 4. és 5. versszakot felcseréli.

⁴¹ ff. 377–378. – C. C. 29.

⁴² A zárójeles mondatrész később áthúzva.

Dicsiretre méltó Szuz vagy, kegyességed mert igen nagy: konyorog népedért, a ' te seregedért. Imádgý Istent nyerhetsz mindent, Jesust engeszteléd mihent. (379)

Istentol választott edény: Kérünk hozzánk ne légy kemény. Szuz oltalmazd alá fogadgy Szarnyad alá. Mert a 'Satan a' fold hátán el-veszteni minket kíván.

Mutasd Anyanknak magadat: Mivel soha nem hallatot; hogy el hagyattott a' ki bened bizod. Azért ne hagy, minden jot adgy, halálunkor hozzad fogadgy.

Áldott Szent Anya gyumolcse. Adgyad hogy néped erkölcs Szentol s tisztán élylen, minden buntol félylen; légyen igaz, rut mocok s gaz fészket ne verjen lelkunkben.

Régi Proféták irasa betelleyesedett mondasa

Hogy az Isten fia tolled Szuz Maria, szulettetik, s meg toretik pokolnak minden kapuja.

Te azért Isten szulo Szuz adgyad hogy a Mennyei tuz szivunkben gerjedgyen, lelkunkben terjedgyen: Szentol élylunk buntol féljunk hogy igy veled Menyben legyunk.

Oltalmaz meg ellensegtol, orizz-meg eretnekségtol.

De az igaz hitben tarts meg mind végiglen. O kegyes Szuz o édes Szuz, esedezzél értunk menyben.

Nagy dicsiret az Atyának, az o fianak Christusnak mi vigasztalónknak, a Szent Haromságnak, legyen áldás, halaadás az áldott Szuz Marianak. Amen.⁴³

13. Más ének nota: Az kereszténységnek

Idvez-légy Maria, te vagy tenger csillaga

Jessének Szép virága és Szenteknek nagy vigassága. Setétségben lévoknek fényesség hajnala.

Malasztal vagy tellyes, mert te méhed lon terhes, hogy menyben fel-mehess Isten Fianak Annya lehess, Paradicsom kapuja bunosoknak ugy lehess.

Úr vagyon te veled, Angyal igy mond te neked

Szent lélek lesz kornyuled ki meg-tarcsa

Szép Szuzesség; Cherubim és Szeraphim felett leszen Szent helyed.

Te vagy azért áldott, mert méhed meg-viragzot, Dicsosság te voltod, buntol Isten meg-oltalmazott, mert Szerelmes Szent Fia méhedben fogantatott.

Szuzeknek kozotte koszorujat kototte Gabrieltol (!) iztente hogy Szent Haraomsag eljedzete, és be pecseltet kutnak Davidnak o nevezte

Aldott te méhédek gyumolcse Szent léleknek, mert erejé Istennek reád Szallott, hogy bunos népnek a Meg-valtot csak te szulnél Kit Jesusnak neveznek.

Imadgy mi érettunk, mert bun alá vettünk és ki esedez, értünk ha el-hagy régi Szent Aszszonyunk?

Most s – halálunk orajan imagy Maria értünk. Amen.⁴⁴

14.

Kuldeték Szent Szuzhez Isten erossége. A Gabriel Arkangyal Urnak fo kovete, ki Adamnak esetit állatna a helyére pokol setétségében ki volt meg-kotozve.

Idvez-légy te Maria, ezt mondta az angyal. Im Úr vagyon, te veled, vagy tellyes malasztal. Halvan a Szuz meg ijedve az ilyen szozattal, de meg batorittaték azon Angyal által.

⁴³ ff. 378–379. – C. C. 460.

⁴⁴ f. 380. – C. C. 30.

f. 381: Prosa. Mittitur ad Virginem Dei fortitudo (C. C. 24).

Szent Lélék érejétol mert fogadsz méhedben, Királyokanak Kiralyát Szuléd emberségben: Anya magát megalazá Szemérmetességben. Im az Ur Szolgaloja, mind mondod ugy légyen.

Dicsirtessék az Atya mindenható Isten Véle egygyutt orokké a Fiu Ur Isten: Egyetemben vigasztalo Szent lélek Ur Isten, a tellyes s Szent Haromszag a magas Meny égben. Amen.⁴⁵

15. Nota eadem

Gabriel égbol kuldeték kovetséggel terhelheték beszélgetni rendelteté A Szép Szuz Mariaval.

Jo és gyonyorusségés szot mondta: meg-nyitvan az aitol el – forditván ujra az ot, nevet váltvan Evaval.

Rendel a miként fogadott, az Igének testet adott, de még-is Szuzen maradott a Szuz leany kebele.

Atyat Szulvén nem isméri, Férfi keze ot nem éri, fajas bantani nem meri noha fiat nevele.

Har nélkül aszszu veszszo, uj formában uj modon no Szép gyumolcse virággal jo, a Szuz igy Szulé Fiat.

Az ily gyumolcs bizony aldott, kit siralom s bun nem bantott: Adam sem leszen csalatott, hogy ha ebben kostolhat

O jo Jesus mi Jesusunk, kegyes terhéd Szent Aszszonyunk: Kinek helyet égben vallunk Istaloban Szuletik.

A ki értunk igy Szuletett Tole bununk el-vétetett

Néki mondgyunk dicsiretet, mint tolunk kitelhetik. Amen.⁴⁶

16.

Eorullyi dicsoséges Szép Szuz Christus Anya, ki nékunk Szabaditot Szulél Világra, kit Szent Lélektol fogadál hogy Gabriel Archangyallal kegyessen szollal.

Szép illatu piros rosa téged kérunk, Szent Fiadnál esedezzél mi érettunk hogy legyen kegyelmes nékunk legyen ellenségunk ellen mi Segedelmunk.

Az Evának nevét te el változtatád Tennen magadat mikoron megalázád: Imé az Angyalnak mondád, Én az Urnak Szolgaloja, magad ajánlád.

Bunosoknak vagy kegyelmés Szó-Szoloja, És Szomorú arvaknak vigasztaloja. Nyomortaltak orvosloja Szent nevednek dicsiroknek oltalmazoja.

Oh mely boldogok, kik dicsirnek tégedet, akik ségétisigul hiják Szent nevedet, nem karomlyak Szentségedet, sot mindenekben keresik dicsiretedet. (385)

Ez Orszagnak te vagy fo Gondviseloje mindenekben leg-serényebb segitoljé, Ellenségtol meg-mentoje, Hived reménségének fel-ébresztoje

Szent István első királyunk hogy meg-hala, ez orszagot akkor néked hadta vala, Hogy lennél gyamolitoja minden-féle ellenségtol oltalmazoja

Szentséges, Szuz azért mostan téged Kérunk esedezzél Szent Fiadnál mi-éretünk Szánnya-meg mi veszedelmunk adgyon csendes békesség életet nékunk.

⁴⁵ f. 381. – C. C. 25.

ff. 381–382: Prosa de anunciatione Angelica. Missus Gabriel de coelis (C. C. 40).

f. 382: Alia prosa. Ave Mater Jesu Christi (C. C. 48).

⁴⁶ f. 382. – C. C. 41.

ff. 383–384: Alia ad B. Virginem. Gaude Virgo Gloriosa (C. C. 440).

Dicsirtessél magas Menyben Szent Fiaddal, és magasztaltassál a Szent Haromsággal
A Szent Angyali karokkal, Szent Szuzek Martyromok és Confessorokkal. Amen.⁴⁷

17. Nota: Mint a Szép Hives patakra

Szuz Maria Christus Annya Menyország Királnéja. Atya Isten kicstartoja. Magyarok
Szo-Szolloja. Menyország fényes uttya,

Irgalmasságnak kuttya, Te imadsagodnak fontya, Isten irgalmat ránk ontya

Méltan mondatol rosának Paradicsom fájának, Elo kenyér hajojának evezok csillagá-
nak. Aron veszeje Szent Szuz, Mosestol láttatott tuz, ki tollunk minden gonoszt uz, és
lelkunkre kegyelmet fuz.

Lépes méz frigynek Szekrénye Szuzesség draga fénye, boldog Szuz Jesus edénye, bunosok
Szent reménye, hozdad kiált fogságunk, arva Magyar Országunk Tekéncs-meg
nyomoruságunk, nyerd-meg régi bodogságunk,

Szuz Maria tarts meg minket, vigasztald bus Szivunket,

Térits hozdad Nemzetunket, építs-meg Szent hitunket. Szent Fiad kegyelmében, vegy
minket jo kedvében. Hogy Szép Jesus Szent nevében, meg-maradgyunk békességben.
Amen.⁴⁸

18. Nota: Szent David profeta éneklo konyvének etc.

O Dicsoult Szép kincs. Kiben gyarloság nincs nem is férhet setétség. Jesse torsokébol
kelvén s kebelébol lottél boldog fényesség ékés csilagokkal

Nappal és a ' holdal tekintetes dicsosság.

Te Szép liliomszál, kibol Kegyelem szál az emberi nemzetre, s kinek drága kerte, jo illa-
tot onte Szélllyel az egész foldre. Midon nagy atokban orok kárhozatban mennenk vesze-
delemre.

Te Menyország uttya, paradicsom kuttya, fuzz ránk irgalmasságot mert Szép tisztá
mellyed, dragalatos fejed nevele Szép virágot a ki minden buntol ordognek kezébol meg-
váltá e világot!

Te Szép hajnal-csillag ki mindenkor villag, nap támadása elot Mert ártatlansagban, fénlél
e világban az Isten Szeme elot. Te méhedben Szalla az Istennek Fia hogy nekunk valtságunk
lott.

Te csudalatos Szin kire nízve bun s kin tavozik az embertol, a Satan ne artson az utolso
harczon nyerd meg az Úr Istentol kotozd-meg mert kerul tor hányassál keszul elvenni
Szerelmedtol.

Testi gyarloságom, oh én boldogsagom, meg ne gyozze lelkemet. Rut Szentelenségre,
ne gyujtsa vétkekre ordog az én Szivemet; igazgassa Kedved, és soha ne szenved tévelegni
életemet Szivemet; igazgassa Kedved, és soha ne szenved tévelegni életemet

Ésedezzel értem, hogy bunre ne térjem s legy hozzam kegyelemmel. Njuts ki Szent Ke-
zedet, el-ne vedd Szemedet, vigyazlak értelemmel.

Tarts-meg kegyelmedben mindenkor életemben s adlak buzgo orommal. Amen.⁴⁹

⁴⁷ ff. 384–385. – C. C. 441.

⁴⁸ f. 385. – C. C. 424.

⁴⁹ f. 386. – C. C. 432.

f. 387: Alius. O Maria, Virgo pia – C. C. 443.

19. Eadem Nota

Szuz Maria Christus Anyja emberi nemzetnek
Szo-Szolloja oltalma. Szentségedet Szépségedet
Meny s föld almlékdva csudallya. Rf/ Néked Szolgálnak az Egek dicsirnek Angyali seregek.

O Maria dicsosségbol, tekints földi hivedre. Légy Szo-Szollonk s gyamolitonk kik itt nyavalgunk ez életbe Rf/ Oltalmaz veszedelemtol, kik ostromoltatunk a buntol.

O Maria kegyes Anya s nyomorultak vigasztaloja Bunosoknak s el-esteknek légy kegyelmes gyamolitoja Rf/ Minnyájan hozzád Sietünk es toled Ségédséged várunk.

O Maria Nagy Ur Anyja és Menynek Kiralné Asszonya Baivivoknak biztatoja és ellenségünknek rontoja Rf/ Zaszlod alatt vitezkedonk ne hagy hivedet el-vesznunk.

O Maria kegyes Anya téged tisztelünk vig énekkel. Téged aldunk Szent Asszonyunk zengedezo dicsiretekkel. Rf/ A te Szent emlékezeted gerjezd Szivunkben nagy oromot.

O életnek koronaja Angyali karok ékessége. Égi rosa és viola földi emberek remensége. Rf/ Utánad siet mi szivünk és téged ahita mi lelkünk.

O Maria az életre te vagy lelkünknek kalauza, kik keresik Menyországot azoknak vagy fényés lámpása. Rf/ A kik toled Szeretettnek, Szent Fiadtol meg nem vettetnek.

Azért o Szent Maria regi Magyarok Pátronája Orszagodra kis nyájadra tekints s légy hiv oltalmazója. Rf/ Nojon bennünk Szent Szerelmed és tolunk aldassék Szent neved. Amen.⁵⁰

20.

O szeplotelen s megfedhetetlen
Szent és kegyelmes malasztal teljes.
Tundoklo Hajnal kit nem fog homály
Jesze leánya tenger csillagja.
O tisztelendo és dicsérendo
Te titkos rosa Szépség Tár Háza
Kedvesbb galambnál, tellyesseb nádszál
Éppen szerelmes, mint nap oly fényes.
Bezárlott kert vagy, élem út vagy.
Mennyei rosa, Égnek Szép Háza.
Édes lépes méz kit epe nem néz.
Az egnek háza, mennyei rosa.
Sionnák hegyén fel tezett nap fény.
Csillagok fénye, koronák szine
Asszony vagy eros, ki halalt meg-gyozsz.
Megiedzett kutfo kibol Isten jo.
Noénak jegye, haragnak vége
Zoldello palma, Szép arany alma.
Gedeon gyapja, Égnek harmatja.
Mi Szoszolonk és bátorítónk.
Isten leánya Malasztnak Anyja.
Szuzesség helye, Isten edénye.
Királyné Asszonyság
Patriarkákon és Profétákon,

⁵⁰ f. 388. – C. C. 444.

Apostolokon és Doctorokon.
Martyrok gyongye, szuzeknek Suze.
Légyen ez neked, Kristus éneked
Néked és Anyának is kit magasztalánk.

Másik ének Nota eadem
Jesus kegyelmunk és idevességunk
Te vagy viragszal
O kegyes Jóság ki Maria Szult, halgass-meg minket.
Teremto Isten kinél jobb nintsen. Te vagy viragszal halgass meg minket.
Istennek Anya buneink rontoja Te vagy virágszál,
O kegyes Anya, Szép Szuz Mária Konyorogj érettünk.⁵¹

21. Cantus de resurrectione

Christus feltamada mi bununket el-mosa és kiket o szerette meny-oroszagba fel-veve.
Ur Isten megvalta mind ez vilagot Szent halálával.
Mindenható Ur Isten halotaiból fel tamada: ma-is otet dicsérjük vigasagos énekekkel.
Szálla ala poklokra, jokat szabadítani: Gonoszokat ott hadni nagy kinokat vallani.
Koporsóban fekvék, harmincz hat oraiglan: az utan feltamada kit fel-kele Szent Atya.
Christus feltamada, nekunk példat hogy hagyta: hogy mi-is feltamadgyunk: véle oszve
vigadgyunk.
O Kegyes Szuz Maria és Mennyei Szép rosa kérjed te Szent Fiadat Udvezitese lelkunket.⁵²

22. Mas régi Ének

Christus Feltamada igasságunkra, utat szerze menyországgra orok boldogságra.
Az első Atyánkban mind bunben esénk.
De a Christus Jesus kedvében ejté Emberré lon, és bunnek ottan véget vete.
Ordognak hatalma vala mi raitunk, mert mind az első emberrel az almában ettünk.
Mind az alma miatt fogunk meg-vasék, reánk szálla a nagy bunért minden keserűség.
Gyulolség iregység minden kevélység, faratsagos nagy sok munka és minden betegség.
De lám ezt nem érti a haladatlanság emberekre honnan Szál ennyi nyomoruság. (404)
Azért nem fogadgya Isten beszédét, Jora-into Szent igéjét Christus idvességét.
Christus feltamada igen kialtyuk de a bunnek undogsagát mi meg-nem utallyuk
Tudvan bunben élünk, semmit nem félünk: Azért a Christus halála, nem hasznal mi
nékünk.
Tamadgyunk fel azért undok bununkból ki miatt ki rekesztetünk a nagy dicsőségből.
Vedgyuk nagy io kedvel Christus jó voltát;
Atya-Isten előtt való kedves aldozattyát.
Dicsőség Mennyben az Ur Istennek Atya Fiu Szentléleknek mindorokké. Amen.⁵³

⁵¹ f. 389. – C. C. 446. Kájoni eltérően hozza az ének szövegét: annak 4. versét a kézirat külön énekként jelöli. Erősen rongálódott szöveg.

ff. 390–391: Alia litania de S. Patre Ignatio. f. 392: Alia oratio in adversitate Spiritus. f. 395: Homo dei Creatura (C. C. 798). f. 397: Horrenda mors (C. C. 771). f. 400: Cur mundus militat (C. C. 767). f. 401: Dum saevit Africus (C. C. 565). f. 402: Veni Jesu, veni amor (C. C. 736).

⁵² f. 403. – C. C. 257. Kájoni az „Ur Isten-megvalta” sort refrénnként jelöli minden mondat után.

⁵³ ff. 403–404. – C. C. 263.

23. Mas Régi Ének

Feltamad az mi életünk: vigan melto énekelnünk, Ur Christus dicsirnünk. E Szent napon is aldanunk az Angyalokkal imadnünk Mint Urunkat félnünk.

Rf/ Énekelvén buneinket konyebitenünk és o benne biznünk

A foldbe minden gyokerek, Faknak bimbai terjednek mezok megzoldulnek.

Égi madarak zengének, Fakon vigan énekelnek szaryakon ropdosnek.

Rf/ Minden fuvek vigadozvan gyonyorkottetnek, dicsiretre intnek.

Most azert keresztyén lélek orvendezz a nagy Istennek édes Teremtodnek Mert nem vagy rabja a bunnek, koteliben alnok testnek a család ordognek.

Rf/ Kit dicsirnek a Nap és hold égi seregek a Mennyei Szentek.

Fel tamad mert o igazan Angyalat kolde el nyélván ul Isternek jobbján. Tanitvanyival vigadván, meg jelent Galileaban Petert vigasztalvan.

Rf/ Orvendezz ha votalt bunért Sokszor Sirasban, alazatosságban.

Dicsiret legyen Istennek, Életet ki nyert népének s a bunos embernek. Részeltette az egekkel minden lako-helyeivel gyonyoruségjével.

Rf/ Jovaival latogatta s gazdagította; térését kivannya. Amen.⁵⁴

II. A kézirat tartalma

(A sorok eleji szám jelzi a kézirat oldalszámát.)

1. Örök naptár (a 4. oldal után több lap hiányára utaló nyomok)
5. Intentio hebdomadaria. Die Dominico
6. Die lunae
6. Die Martis
7. Die Mercurii
7. Die Jovis
8. Die Veneris (hiányzó lapok)
9. Általános felajánlás szövegének töredéke
10. Ciun improperium irrogatur aut injuria
11. Cum aliquid adversi contingat Deo commendare potes
11. Ad quodcunque bonom opus
11. Absoluto bono opere
11. Nic. Saliceti contra distractiones
12. Si distractus fuisti ita Deum reconciliabis
13. Salutatio Christi crucifixi
13. Salutatio Beatae Marige Virginis
 - Ave Regina coelorum
 - Ave Mater Regis Angelorum
 - O Maria Flos Virginum
 - Velut rosa et lilium
 - Funde prece ad Filium
 - Pro salute fidelium.
 - Maria Mater gratiae
 - Mater misericordiae

⁵⁴ f. 404. – C. C. 264.

Tu nos ab hoste protege
Et hora mortis suscipe. Amen.

14. W structio de intentione et praeparatione ad orandum

17. Cultus Sanctissimae Trinitatis

Officium parvum de Sancta Trinitate

(A zsolozsma himnuszai:)

Ad Matutinum

O aeterna Trinitas
Et principalis unitas
Fi Patrique Maxime
Utrique compar Spiritus
Te semper absque termino
Timent, adorant, praedicant
Coelestia et terrestria
Et tota mundi machina
Et nos pusillus debitis
... (elmosódott, olvashatatlan)

18. Ad Laudes

A Patre consors dignitur
... (olvashatatlan)

19. Ad Primam

Tu fons origo et terminus
Rerum creator omnium
Tu solus ens es entium
Et laeta spes credentium
Tibi catervae coelitum

Tibi corona siderum
Ter sanctus illud aemulis
Carmen perennant vocibus
O aeterna Trinitas!
O principalis unitas!
Te quidquid arbe vertitur
Laudet perenni jubilo. Amen.

19. Ad Tertiam (olvashatatlan)

20. Ad Sextam

Tu cuncta solis eficias
Cunctisque solis sufficis
Tu sola merces omnium
Et liberale proemium
Par est tuae nos gratias
Dignas referre gratiae
Tuisque semper obsequi
Promptos clientes tegibus.
O aeterna Trinitas!
O Principalis unitas!
Te quidquid astris clauditur.
Laudet per omne saeculum. Amen.

21. Ad Nonam

Hoc vile plasma jusseras
Formam referre Numinis
Potiri ut olim coelica
Cunctis liceret gloria
At culpa cum nos itnpios
Damnasset ipse liberas
Tibique rursus illigas
O ter beata charitas!
O aeviterna Trinitas
U principalis unitas!
Quos unda mundat gratiae
Torrens be et nos gloriae. Amen.

21. Ad Vesperas

O altitudó gloriae
Fons omnis affluentiae
Thesaurus haud effabilis
Ignara lux caliginis
Nos Trinitas illumina
Et cuncta tolle crimina
... (olvashatatlan)

22. Ad Completorium

Qui terram et astra et omnia
Undante reples gloria
Nostras beati flumine
Mentes amoris ebria
Ut te piis affectibus
Isthic et in coelestibus
Trinum unicumque perpeti
Laudemus aevo Principem.
O aeviterna Trinitas!
O Principalis unitas
Te corda et ora et omnia

Laudent perenni júbilo. Amen.

23. Litaniae de Sanctissima Trinitate

25. Confessio Omnipotentis Dei Trini et unius. Ex meditatione Sancti Augustini. C. 12.

27. Alia Petri Canisii S. J.

Ego N.S. christiano nomine prorsus

28. Alia ad Sanctissimam Trinitatem

Pater coelestis, qui creasti me cum non essem

29. Cultus Dei Patris

Officium parvum de Deo Patre

Himnuszai:

Lucis creator optime

30. Ad Primam

Immensae coeli conditor

- Ad Tertiam
Telluris alme conditor
- Ad Sextam (olvashatatlan)
31. Ad Nonam
Magnae Deus potentiae
- Ad Vesperas
Hominis superne conditor
32. Ad Completorium (olvashatatlan)
33. Litaniae ad Deum Patrem
37. Hymnus Sancti Ambrosii et Sancti Augustini
Te Deum laudamus
38. Cultus Dei Filii. Officium partrum de SS. nomine Jesu.
Himnuszok:
Ad Matutinum
Jesu dulcis memoria
- Ad Primam
Cum Maria diluculo
Jestun quaeram in tumulo
Clamore cordis quaerulo
Mente quaeram non oculo
Tumbam perfundam fletibus
Locum replensgemitibus
Jesu provolvar pedibus
Strictis haerens amplexibus
Jesu Rex admirabilis
Et triumfator nobilis
... (11 sor olvashatatlan)
Amor Dei dulcissimus
Et vere suavissimus
Plus millies gratissimus
Quam dicere sufficimus.
Hoc probat ejus passio
Hoc sanguinis effusio
Per quam nobis redemptio
Datur et Dei visio.
- Ad Tertiam
Jesum omnes agnoscite
Amorem ejus poscite
Jesum ardentem quaerite
Quaerendo útardecite
Sic amantem diligite
- Amoris vicem reddite
In hunc odorem currite
Et vota votis reddite.
Jesus auctor clementiae
Totius spes laetitiae
Dulcoris fons et gratiae
Vera cordis deliciae

Jesu mi bone sentiam
Amoris tui copiat
Da mihi per praesentiam
Tuam videre gloriatn.
... (8 sor olvashatatlan)
Qui te astant esuriunt
Qui bibunt adhuc sitiunt
Desiderare nesciunt
Nisi Jesum quem diligunt.

41. Ad Sextam

Quem tuus amor ebriat
Novit quid Jesus sapiat
Quam felix est quem satiat
Non est ultra quod cupiat
Jesu decus angelicum
In aure dulce canticutn
In ore mel mirificum
In corde nectar coelicum.
Desidero te millies
Mi Jesu quando venies
Me laetum quando facies
Me de te quando saties.
Amor tuus continuus
Mihi languor assiduus
Mihi fructus mellifluus
Est vitae perpetuus.
Jesu summa benignitas
Mira cordis jucunditas
In comprehensa bonitas
Tua me stringat charitas.
Bonum mihi diligere
Jesum ... quaerere
... (olvashatatlan)
O jesu mi dulcissime
Spes suspirantis animae
... (olvashatatlan)

42. Ad Nonam

Quocunque loco fuero
Mecum Jesum desidero
Quam laetus cum invenero
Quam felix cutn tenuero.
Tunc amplexus lonc oscula
Quae vincunt mellis pocula
Tunc felix Christi copula
Sed in his parva morula.
Jam quod quaesivi, video
Quod cupivi teneo
Amore Jesu langueo
Et corda totus ardeo.

Jesus tunc sic diligitur
Hic amor non extinguitur
Non repescit nec moritttr
Plus erescit et accenditur.

Hic amor ardet jugiter
Dulcescit mirabiliter
Sapit delectabiliter
Delectat et feliciter.

Hic amor missus coelitus
Haeret mihi medullitus
Mentem incendit penitus
Hoc delectatur Spiritus.

O beatum icendium
Et ardetis desiderium!
O dulce refrigerium
... (olvashatatlan)

43. Ad Vesperas

Jesu flos Matris Virginis
Amor nostrae dulcedinis
Tibi laus, honor Numinis
Regnum beatitudinis.

Veni, veni Rex optime
Pater immensae gloriae
Affulge menti clarius
Jatn expectatus saepius.

Jesu sole serenior
Et balsamo su avior
Omni dulcore dulcior
Prae cunctis amabilior.

Cujus gustus sic afficit
Cujus odor sic reficit
In quo mens mea deficit
Satus atnanti sufficit.

Tu mentis delectatio
Amoris consumatio
Tu mea gloriatio
Jesu mea salvatio.

Dilecte mi revertere
Consors paternae dexteræ
Hostem vicisti prospere
In coeli regno ...

Fequar Te quoquo ieris
Mihi tolli non poteris
Cum meum cor abstuleris
Jesu laus nostri generis.

44. Ad Completorium

Coeli cines occurrite
Portas vestras attollite
Triutnphatori dicite

Ave Jesu rex inclyte.
Rex virturiun Rex gloriae
Rex insigni victoriae

Jesu largitor veniae
Honoz coelestis patriae.
Tu fons misericordiae
Tu vere lumen gloriae
Pelle nubem tristitiae
Dans nobis lucem gloriae.
Te coeli chorus praedicat
Et tuas laudes replicat
Jesus orbem laetificat
Et nos Deo pacificat.
Jesus in pice imperat
Qui omnem sensum superat
Hanc mea mens desiderat
Et ea frui properat.
Jesus ad Patrem redijt
Coeleste regrum subjijt
Cor meiun a me transijt
Post Jesum simul abijt.
Quem prosequamur laudibus
Votis hymnis ei precibus
Ut nos donet coelestibus
Secum perfrui sedibus. Amen.

45. Commendatio

Salve Jesu, Jesu pie
Fili Dei et Mariae
Quem de Patre sine Matre
Natum credo firmiter.
Sara me et sinus ero
Et sanabis hic ut spero
Sic in coelo Te videre
Cum beatis possidere
Gaudeam perenniter.

45. Litaniae de SS. nomine Jesu.

48. Quinque psalmi Sanctissimi Nominis Jesu.

51. Alin Divi Gregorij P.P. (Bonc Jesu, Verbiun Patris)

52. Alia Sancti Augustini (Domine Jesu, noverim te, et noverim me) 52. Cintus Dei Spiritus Sancti

53. Officium Parvum De Spiritu Sancto

Ad Matutinum

Nobis Sancti Spiritus gratia sit data
De qua Virga Virginum fuit obumbrata
Cum per Sanctum Angelum fuit salutata
Verbum caro factum est Virgo fecundata.

Ad Primam (olvashatatlan)

54. Ad Tertiam

Suum Sacramentum Spiritum Deus delegavit
In die Pentecostes Apostolos confortavit
Et de linguis igneis ipsos inflammavit
Orphano relinquere eos denegavit.

Ad Sextam

Septiformem gratiam longe acceptaverunt
Quare idiomata cuncta cognoverunt
Ad diversa climata mundi retesserunt
Et fidem catholicam longe praedicaverunt.

Ad Nonam

Spiritus Paraclitus fuit appellatus
Donum Dei charitas fons vivificatus
Spiritalis unctio ignis inflammatus
Septiformis gratia charisma vocatus.

Ad Vesperas

Dexteræ Dei digitus virtus spiritalis
Nos defendat eruat ab omnibus malis
Ut nobis non noceat daemon infernalis
Protegat et nutria foveat sub alis.

Ad Completorium (olvashatatlan)

55. Litaniae de Spiritu Sancto

56. Cultus Venerabilis Sacramenti

Officium parvum de Sacrosancto Eucharistia Sacramento⁵⁵

61. Commendatio

Has horas sic recolo pia ratione
Tibi corpus Domini ut confessione
Contritum et praevia satisfactione
Valeam te sumere cum devotione. Amen.

61. Rhythmus Sanctae Thomae Aquitanis (Adoro te devote)

63. Litaniae De Venerabili Sacramento

67. Communio Spiritualis

69. Canticum SS. Crucis cum memoria passionis Domini Nostri Jesu Christi

69. Officium Sanctae Crucis

Hymnus

Patris sapientia veritas divina
Deus homo calatus est hora matutina
A nobis discipulis ... derelictus
... (olvashatatlan)

70. Ad Primam

Hora prima Dominum ducunt ad Pilatum
Et a falsis testibus mullo accusatum
Colapsis percutimi manibus ligarium
Vultum Dei conspiciunt lumen coeli.

⁵⁵ Az egyes imaórák himnuszait a „Lauda Sion Salvatorem” kezdetű himnusz versei adják.

Ad Tertiam

Crucifige clatnitant hora tertiarum
Illasus induitur veste purpurarum
Caput ejus pungitur corona spinarum
Crucem portat humeris ad locum poenarum.

Ad Sextam (olvashatatlan)

71. Ad Nonam

Hora noha Dominus Jesus exspiravit
Eli clamans Spiritum Patri commendavit
Latus ejus lancea miles perforavit
Terra tunc conremuit et sol obscuravit.

Ad Vesperas

De cruce deponitur hora vespertina,
Fortitudo latost in mente divina
Heu corona gloriae jacuit supina
Talem morte subijt vitae medicina.

72. Ad Completorium

1 Hora Completorij datur sepulturae
2 Corpus Christi nobile spes vitae futurae
4 Jugis sit memoria mortis suae durae
3 Conditur aromate: complentur Scripturae.

Commendatio

Has horas canonicas cum devotione
Tibi Christe recolo pia ratione
Ut qui pro me passus es amoris ardore
Sis mini solatium mortis in agone.

73. Oblatio ad patientem Dei Filium

73. Litalliae de vita et passione Domini

77. Sequentem orationem coram imaginem S. Sindonis Domini Nostri Jesu Christi.

78. Oratio de septem verbis quae Christus in cllice dicit

78. Salutationes ad omnia membra Christi

78. Tras piae de passione Domini Nostri Jesu Christi orationes pro felici agone et obitu recitanda praesertim a morientibus.

81. Aliae tres orationes utiles ad Deum Patrem

82. Oratio Jesu Christi in cruce pendens ad Deum Patrem pro peccatoribus deprecantis
Praefatio. Jesus autem dicebat Mat 27.

84. Oratio Christi in cruce pro peccatoribus ad Patrem pro remissione peccatorum postulantis et perorantis (Pater agnosce me, Filium).

87. Exortatio matutina

Prima evigilalltis cogitatio Jesu et Ivlariae sit invocatio.

Ad lotionem

90. Auditio sacri

Oratio Missae

Ad Introitum

91. Ad offertorium

Ad elevatione Hostiae (Ave verum corpus natum)

93. Exercitium Matutinum

I^o Oratio (Domine Sancte Pater Omnipotens)

94. II° Oratio (Anima mea in Deus)
95. III^a Oratio (Domine Deus Omnipotens)
96. IV^a Oratio (Domine in te respiciunt oculi mei)
96. V^a Oratio (Deus qui ex infinita sapientia)
97. VI^a Oratio Sancti Thomae Aquinatis pro emendatione vitae quotidie recitanda
98. Imploratio gratiae Spiritus Sancti
98. Ad Sanctum Angelum custodem
99. Commendatio ad Sanctum Angelum mane facienda
100. Oratio ad Beatam Virginem pro castitate impetranda
101. Exercitatio Matutina (Dum te lavas. Indutus)
103. Oratio Sancti Augustini ex lib. meditationis
104. Alia oratio matutilla per pulchra (Gratias ago Domino)
105. Patronorum tuorum Patrocinium hac oratione expetere poteris 107. Pro peccatorum remissionem dicitur Ps. 50 etc.
107. De examine Conscientiae utilis admonitio
108. 1. Pro ben eficijs acceptis gratias agere
109. 2. Si illa die communicasti
109. 3. Pete lumen cogroscondi peccata
110. 4. Pete veniam peccatorum
112. 5. Pro seria enlendatione vitae oratio
113. Preces ituri cubitum
Hymnus Sancti Ambrosii (Te lucis ante terminum)
114. Alfa precatio nocturna Sancti Augustini (Concede Domine Deus meus)

Alia ejusdem de Medit. lib. c. 32 (Deus immense)
Alia precatio ituri cubitum (Omnipotens sempiterne Deus, gratias ago)
115. Alia (Pater coelestis, sive dormiamus)
Alia (O Jesu mi dulcissime)
Alia (Dulcissime Jesu)
116. Laus Dei pro Sanctis
116. Ad Sanctum Angelum Custodem (Obsecro te Angelice spiritus) 116. Aspirationes (Ecce me Domine)
117. Dum vadis ad lectum (En vitae aeternae salutis)
117. Oratio ad Virginem
I. Ave Maria.coaeli terraeque Regina
118. II. Ave Maria Domina
119. III. Ave Maria laetitia coeli
120. IV. Ave Maria aeterni Regis h-iater
121. V. Ave VIaria, ave inter sanctos
122. VI. Ave Maria sole clarior
123. VII. Ave Maria mater misericordiae
125. Collatio Vespertina juxta puncta in Sacramento poenitentiae posita. Preces juxta exertitij matutini paucis mutatis.
Dum vadis ad lettam
Oratio devota
126. Oratio tempore tentationis
127. Oratio in quacunq; tribulatione
Resignatio in voluntatem divinam tempore adversitatis

129. Brevis acnts contritionis (O amantissime)

Alius adus (O mi Deus, doleo)

130. Litaniae ad Sanctus Ignatius

133. Officium Sancti Ignatii

Ad Matutinum Hymnus

Cum mundus in caligine reatum jaceret
Et haeresutn fuligine suffus indoleret
Rerum supremus arbiter misem, ingementis
Movit viri cor graviter incommotis medentis
Fuit vir hit Ignatius missus medela morbis
Virtute cujus laetius late vireret orbis.

Ad Primam

Ignatius Mavortiae se consecrat corona
Spem fregit hujus gratia Bellona ...
Curatus ager cogitat vias inire vita
Iste (?) Divus excitat renunciens avitae
ares paternos deserit plenusque charitatis
Ubique semen inserit salubre sanctitatis.

Ad Tertiam (olvashatatlan)

Ad Sextam

Tricennis mira factus est tyro latinitatis
Huc insolens adactus est ardore charitas
Ut auctus inde nobili sodalium sequela
Rebus vacaret fertili mortalium medela
Calumnias et verbera sanatque carceresque
Tulit, tulitve vulnera libentius necesque

Ad Nonam

Sublimus inter aera Ignatius tenet
Quando refulgens sidera precando contuet
Apostolos in Indi cum ablegat hit vepretum

Cum coeteris exoticum hic excolit rosetum
Aufert suorum cordibus sodalium pavorem
Cum *Christus* ipsis onmibus supponderit favorem.

Ad Vesperam

Mox ordo Jesu nomine ... (olvashatatlan)

135. Ad Completorium

Jam vitis isthic serpserat Ignatio satore
Orbemque sterne (?) sepserat coelestium favore
Cum strenui metis militis post hac relicta castra
Indepta nomen coelitis poli subivit astra.
O Patriarcha lumine dignare nos paterno
Opemque natis limine transmittite de superno.

136. Officium Sancti Francisci Xaverij⁵⁶

137. Officium Beati Francisci Borgia S.J.

141. Officium Beati Aloysij Gonsaga S.J.

145. Officium Sancti Stanislai Kostka S. J.

⁵⁶ Az itt következő szentek officiumaihoz rövid himnuszok is tartoznak.

148. Officium trium martyrum Japonensitun: Joannis, Pauli et Jacobi Societatis Jesu.
149. Litaniae ad Sanctum Franciscum Xaverium
157. Hymnus ad Sanctum Franciscum Xaverium (Francisce mundi gloria)
153. Officium Sancti Alexii
157. Hymnus ad Sanctum Sebastianum contra pestem (Sebastiane Martyrum). Oratio ad Sanctum Rochum.
158. Hymnus ad Divum Franciscum Seraphicum (Francisce pauper et humilis)
160. Hymnus ad Sanctum Ferdinandum Episcopum Calatinum
(O mi dulcis Ferdinande)
161. Hymnus ad Sanctum Leopoldum
(Leopolde Sancte Marchio)
162. Cultus Sanetorum Patronorum Regni Hungariae
Hymnus ad Sanctum Stephanum primum Regem Hungariae
Columna sgrcg fidei decus Pannoniae
Rex Sancte Stephane
Per quem purpurei flores Ecclesiae
Et virent animi foecundo germine
O Christiani populi dulces delicia
Sol serenissime
Qui foedas Tenari fugasti tenebras
Et sanctus Fidei dedisti faculas
Tibi coronam coelitus delatam singuli
Gaudeamus subditi
Felices animi qui parent Stephano
Beattan obsequi est fali Domino
Solatium Pannonige devoti supplicum
O Patrocinitum!
Per te confidimus aeterna consequer
Qua solum petimus Trophaea solij. Amen.
163. Hymnus ad Sanctum Ladislaum
Ladislae quaeso tობis
Te laudare possim votis
Quem sublimem teira pitis
Inter preces coeli vigs
Meditatum veneror
Qui in saxa convertisti
Aurum spartum dum vidisti
Illud jaci, ut salvaret
Fuga se, et inescaret
... (?) tuos milites
Quem post fata Varadinum
In paratum terra frum
Currus liter a Vectore
Vi miranda transtulit.
Da ut in hac lacrymosa
Valle tua gloriosa
Facta sequar, et post mortem
Tecum paris vitae sortem
Aeviternam consequar.

164. Hymnus ad Sanctum Emericum Ducum Hungariae

Emerice castum lilium
 Flos illibate Pannonom
 Qui puritatis vinculo
 Te liberasti seculo
 Et enbulisti floridis
 Justitiae areolis:
 Meserva quoque liberum
 Ab omni sorde scelerum
 Ne mentem meam inquietet
 Quidcuneque Deo displicet.

164. Hymnus ad Sanctum Adalbertom

Salve Pater pauperum
 Margarita Principum
 Specula ...
 Gemma Christi ...
 Qui pro Ducis ...
 Trilla ...
 Inter sacrificium
 Reddidisti Spiritum
 Da mihi labilium
 In extrema temporum
 Horam dilectissimum
 Invenire Dominum.

165. Ad Sanctum Georgium

Georgi Martyrum Heroe fortissime
 Trifaucem Cerbenun cui datum vincere
 Dum stygem (?) domitis calcare faucibus
 Virtute nobilis tentavit animus
 In vota annue o gemma Martyrum
 Cum Bella tempore fatali criminum
 Indicit Tartarus, ut vincat facere
 Ne cadat animus devictus crimine.

166. Ad Sanctum Joannem Elemonisanum

Joannes bonc pastor! tuique gregis amor
 Salve, o verum speculum cunctorum praesulum
 Tu tristi jubilus, tu claudo baculus
 Tu coecis lumen, sitienti flumen
 Afflicto gaudium, Tu Pater pauperum
 O fac ut insequamur aeterna gaudia.

166. Ad Sanctum Martinom Episcopum

Iste confessor Domini colentes ...

167. Ad Sanctum Henricum Imperatorem

O Henrice decus Regum
 Imperator Maxime
 ... (olvashatatlan)
 Et zelator gloriae
 Per ... quo sprevisi

... fasces Solium
Illibatus dum vixisti
Velat castum liliū
Cum dilectam Cunegunde
Conjuge et Virgine
Fac nos quoque tam ...
Tam beate vivere
Ut qui modo separamur
In hac vita misera
Ibi tecum unamur
Per aeterna vincula. Amen.

169. Officium parvum

Sancta Catharina Virgine et Martyre
Ave Virgo Catharina
Ave Martyr et Regina
Ave Sponsa Christi vera
Ave mitis et syncera
Ave Virgo Deo digna
Christo precor me consigna
Preces audi juva volui
Cor in bono sit immotum

Ad Primam

Christus faxit ... (olvashatatlan)

Ad Tertiam

O beata Catharina
Babylonis de se...
Juva rapi me clientem
Christo praesta servientem
Christum pro me fac appella
Salvet mortis de procella.

170. Ad Sextam

Superare juva mondom
Ne demergar in profurdum
Ne permittar naufragari
In peccatis, in hoc mori
Virgo Dei meruisti
Et sic coelos ascendisti.

Ad Nonam

In conspectu Virgo Dei
Memor esto precor mei
Memor esto supplicantis
Ut de malis lever tantis
In peccatis constitutus
Mille malis involutus
Per te precor expediri
Vellem ... impediri.

Ad Vesperas

Tu me vi se hunc infirmum
Fac ut Christus ... firmum
Agonista Dei fortis
Esto praesens hora mortis
Fac ...

...

171. Ad Completorium

Cum postrema venit hora
Adsis Virgo tunc decora
Non me duplex mors infestet
Jesus Christus illud praestet
Tua prece exoratus
Voto tuo imploratus
Idem Pater illem natus
Det Maria dulcis gratus
Idem donet summum Flamen
Quod cum istis regnat. Amen.

171. Hymnus ad Sanctam Catharinam

Gaulle Virgo Catharina
Quam refecit lux divina
Ter quaternis noctibus
Gaulle quod tua doctrina
Philosophos a ruina
Fraxisti et erroribus
Gaulle quia meruisti
Confortari voce Christi
Per preces divinitus
Gaulle quia convertisti
Sponsam Regis et vidisti
Rotas fractas coelitus.
Gaude sertis coronata
Et ... venerata

...

Esto nobis advocata
Apud Deum Virgo grata
In nostro certamine.

172. Officium parvum de Sancta Barbara Virginis et Martyris

Hymnus ad Matutinum

Cooperat Solis juhar albicare
Cooperat terris radiare lumen
Diva cum plenum tenebris reviscit
Barbara claustrum.
Sed labor lucis Deus, et diei
Plenus affluxit triserabionum (?)
Fluminis instar.
Cuncta ... fuit illa luce
Sed voluptatas etiam beatas
Inter et cordis

Barbara ...
Sint tibi grates Pater atque ...
Nulla te fili taceat vetustas
Spiritus Sancti ...

173. Ad Primam

Plenus irarum Pater et deorum
Filiam saevum rapit ad tribunal
Urget ut supplete veneret aras
Filia thure.
Barbaris quanquam cruciata poenis
Non tamen jussis gerit obsequelam
Stat suis verbis Fideique leges
Barbara servat.

Ad Tertiam

Sasra cum Virgo ... (olvashatlatlan)

174. Ad Sextam

Virgo Divorum sasra cum tuctur
Nuda crudeli laceratur ictu
Manat e membris cruor, et cruore
Terra madescit.
Acriter quamvis laniata Virgo
Non tunen mentem laniata mutat
Carcerem visit Deus, et medelis
Vulnera curat.

Ad Nonam

Sit licet Virgo satiata poenis
Non termen poenis saturata mens est
Judicis, femim jubet expediri
Judicis ira.

Ad Vesperas

Ave h-Iartyr gloriosa
Barbaragi generosa
Paradisi vernans rosa
Castitatis lilium.
Ave Virgo pulchra tota
Charitatis fonte lota
Dulcis mitis et devota
Vas virtutum omnium.
Ave criminis igeara
Sponsui audis voce clara
Veni pulchra veni chara
veni coronaberis.
Ave Barbara serena
Pulchra quasi lupa plena
Sponsum agnum sequeris.
Ave Barbara beata
Quae cum Sponso praeparata
Nuptiarum adoptata

Introisti gaudia.
Ave fulgens Margarita
In corona Jesu sita
Tam in morze quam in vita
Sis nobis propitia. Amen.

175. Ad Completorium

Virgo crudelis Patri scita ferro
Virgo mortali spoliata vita
Auget astrorum sasra tecta donis
Auget et orbem.
Membra nam servert tumulata murdus

Spiritus vero nitet inter astra
Et serenata sine fine cernit
Numinis ora.

176. Hymnus de Sancta Rosalia Virgo contra pestem

Ave rosa sine spina
Contra pestem medicina
Rosalia Dux inclyta
Recens a mundo cognita.
Exemplum secuta Christi
Mundum relinquens sprevisi
Quidquid Pater offerebat
Quidquid aula promittebat.
Ad montana procurristi
Specum ferro pertulisti
Monitorem ut haberes
Propositi quem videres.
Angeli te docuerunt
Mundum novam offenderunt
Quo Deo vyeces solvere
Rosas fragrantis mitteres
Antrum coelum ...
In quo Christum con...
Apostolis comitatum
Angelis Matre stipatum.
Ab hoc corona donata
Ad nuptias invitata
Terras libans resignisti
Coelum felix introivi.

177. Tua Sacra post haec ossa

Nulla unquam textit fossa
Sed rupes aquam jugiter
Stillans occlusit fortiter.
Post tot saecula revelata
In Patronam orbi data:
Contra pestem nobis fave
Dum tibi oramus ave.
Laus honor sit Majestati,

- Uni, Trinae Deitati
Rosarium exultanti
Pestem per eam sedanti. Amen.
177. Hymnus de Sanctam Apolloniam Virainem et Martyrem contra dentium dolorem.
Virgo Dei egregia
Pro nobis Appollonia
Funde preces ad Dominum
Ut toltat onme noxium.
Ne pro reatu criminum
Morbo vexent dentium
Sed sanitate corporis
Gratulemur et capitis.
178. Hymnius de Sancta Lucia Virgine et Martyre
O Lucia post tormenta
Et tol Erebi inventa
Contra tenellam Virginem;
Inter igne atque picem
- Coecam rides mundi vicem
Et stygis orei mares
Semper casta Virgo manes;
Nec e loco mobilis:
Tandem guttur perforata
Sponsa coeli praeprata
Tuo Sponso ...
Per hac tua Sancta (?) ...
Oculorum ...
Ut sit nobis impetra
A dilecto tuo Jesu
Qui est mundi gloria.
179. Hymnus ad Sanctam Margaritam Virginem et Martyrem
Aeternitatis annula inserta Margarita
Dilecti Sponsi digito portari digna vita
Fac ut qui terra luto tenemur miseri
Eliberari tuto possimus consequi
Et mente illibata pora a crimine
Luce clari beati queamus vivere. Amen.
179. Hymnus ad Sanctam Elisabetham Viduam Andreae
Regis Htmgariae filiam
O felix animus Elisabetha
Terrenis omnibus sic expeditu
Ut sceptro solio et ipsa purpura
Spretio ... amaret aethera.
Quae qui non diligit in mortem labitur
Quae qui non eligit aeternum perditur
O Sancta anima Regina vidua
O pia Domina lux serenissima (?)
Alsiste supplici et da contemnere
Quod petit fragili collapsum tempore. Amen.

180. Hymnus ad Sanctam Kunegundam

Sancti Henrici Imperatoris Castissimam Conjugem
 Augusta Kunegundis! o dulce pretitum!
 Quae cordibus es mundis dulce delictum
 Tu Virgo in conjugio, illaesa in incendio
 Merum prodigium.
 Tu scepra tu coronas regalem purpuram
 Et omnem mundi donas tuo Jesu gloriam
 O castitatis liliū! o puritatis speculum
 Fac ut te diligam.
 Et doce nos amare quod nunquam interit
 Nam vanum est sperare quod usque praeterit
 ... tecum opto vivere, nam ille nequit sapere
 Qui Detun negligat.

181. Hymnus ad Sanctas Virgines et Martyres

Dum saevit Affricus ... rosa rutilat
 Et austro viola perflante purpurat.
 Et curus lilia prona dissuaviat
 Vis nulla eroborat, et nulla examinat.
 Dum fervet carnifex exurgunt Barbarae
 Secantur ubera, clarescunt Agathae:
 Dum fumant balnea strigunt Ceciliae:
 Dum tela depluunt nascunt Ursulae.

Flammis exilio triumphat Flavia:
 Uncis equleo, cruceque Eulalia
 Virgis, pecimibus, flammis Febronia:
 Rotis sartagine vinculis Euphemia:
 Tredia ardentibus fuste Serapia
 Ferre craticula ferrisque Maxima.
 Securi et oleo servente Eulampia
 Lucia gladijs, et Agnes ignibus.
 Christina lacubus, flagris fornacibus.
 Susanna varijs torta securibus.
 Cruce et lampadibus Firmina ardentibus
 Has Christus gloria coelesti munerat:
 Has Sponsas habili nexu consociat
 Et sexu fragili triumphos numerat
 Coeloque ex humili coronas duplicat.
 Profuso sanguitte aeternum purpurat.
 Pro casto pectore aeternum sociat;
 Pro momentaneis aeternum pignorat.
 Pro ferro et ignibus aeternum roborat.
 Aeternis gaudijs paceque inaugurat.
 Coeloque lucidas stellas connumerat (?)
 Pro vita labili aeternum animat,
 Pro poenis brevibus aeternum recreat,
 Maritat humiles doctis coelestibus,
 Maritat rumidos (?) aeternis ignibus (?)

182. Amicat teneras primis virtutibus
Lassant validi magnis sceleribus.
Qui speras maxima coelos inambula,
Ut parva referas mundum perambula.
Quid sunt haec aliud quam terris fabula
Vel tanquant vitreas commissa pocula. Amen.
183. Sacramentum Eucharistiae
Voti affectus ad Clu-isriun suscipiendum
184. Desiderium
185. Dum Venerabile suscipies
186. Gratiarum actio
190. Post missam oratio Sancti Augustini (Dispone jam beniaissime Pater)
191. Sui ipsius oblatio a S. Ignatio S. J. F. usurpata (Suscipe, Domine universam libertatem)
Oratio Sancti Francisci Xaverii (Aeterne rerum)
197. Post Litanias Lauretanas pro felici morte⁵⁷
199. Oratio mendicantis a Beata Virgine (Saluto te humillime)
211. Igniculus Amoris erga Beatam Mariam
211. Canticum in laude Beatae Mariae Virginis (Te Matrem Dei laudamus, Te Mariam Virginem profitemur)
215. Cultus Sancti Angeli Custodis aliorumque Tutelaritum coelestium Spirituum Officium parvum Sancti Angeli Custodis
221. Litaniae ad Sanctos Angelos
223. Pulcherrimae protestationes quinque directae ad Angelum Custodem compositae a Sancto Carolo Borromeo
226. Aliae septem piaae oratiunculae ad Beatam Mariam Virginem pro felici obitu⁵⁸
234. Innocentii III: Hymnus ad Beatam Virginem Mariam
(Ave mundi spes, Maria)
239. Salus aegrotum
240. Litaniae (betegekért)
247. Officium parvum de septem doloribus Beatae Virginis Mariae (Septem tuos dolores)
249. Planctus Beatae Mariae Virginis (Stabat Iviatar dolorosa)
252. Officium parvum pro fidelibus defunctis
Dies irae
255. Litaniae pro fidelibus defunctis
257. Veni Crator Spiritus⁵⁹
259. Officium parvum pro omnibus festis Beatae Virginis Mariae
Ad Matutinum
Omni die dic Mariae⁶⁰
265. Actus contritionis
266. Oratio devotissima Sancti Augustini ad Sanctissimam Trinitatem
268. Gratiarum actio ad SS. Trinitatem. P. Canisij
271. Hymnus ad S. Trinitatem pro amore Dei
(O Trinitatis unitas)

⁵⁷ Szent Mechtild három imádsága.

⁵⁸ Az íráskép ettől az oldaltól többször is változik.

⁵⁹ A himnusz nem írták le teljesen. Ismét változik a kézírás, ill. egészen eltérő a füzet beosztása.

⁶⁰ Hymnus Sancti Casimiri. (C. C. 458)

275. Septem gaudia Beatae Virginis (Gaude Virgo Mater Christi)
277. Septem dolores Beatae Mariae Virginis ex Simeonis vaticinia
279. Hymnus ad Beatissimam Dei Matrem
 Marin Mater Numinis⁶¹
281. Ad 5 Vuluera salutationes (Salve vulnus gratiosum)
283. Septem verba a Christo in eruce prolata (Ave Jesu, qui mactaris)
284. Pia salutationes ad septem effusiones sanguinis Christi contra septem vitia capitalia
 (Ave Jesu qui cruorem)
286. Hymnus pro amore Dei ad Christum Crucifixum (Amoris o incenditum)
287. Alius hymnus ad eundem Jesum crucifixum (O fons amoris unice)
288. Oratio Sancti Gertrudis ad Jesum (Quis sicut tu Domine)
289. Salutatio ad Jestum amantissimturt (Ave dulcedo cordis mei)
289. Oratio ad Sancttirt Dismam mab mm agonizantitun Patronom
291. Officium Immaculatae Conceptionis quod gratissimttm sibi revelavit Deipara devoto
 funulo suo Alphonso Rodriguez e Societate Jesu et S. D. N. Paulus V Anno 1615 ...
 (Hymnus: Salve Mundi Domina⁶²)
295. Litaniae Lauretanae
299. Sacramentturt Poenitentiae
303. Officium parvum Sanctae Annae
 (Hymnus: O Gloriosa Domina)
306. Litaniae de Sancta Anna
307. Coltus Sancti Josephi Sanctissimae Dei Genitricis Sponsi
 Officium parvum de Sancto Josepho (Hymnus: Joseph David Filius clara stirpe
 natus).⁶³
309. Hymnodia de Sancto Josepho (Salve Pater Salvatoris)
311. Litaniae de Sancto Josepho
313. Exercitittm singularis devotionis erga Sanctum Josephum consistens in quinque
 orationibus
315. Triginta res piaie spirationes ad Jesum
321. Lessus aeternitatis damnatorum (Quo me vocas aeternttas)
339. Officium Patris Sancti Francisci
 (Hymnus: Viliurom sacabie⁶⁴)
347. Prosa de Jesu super omnia amabili
 (Vis tibi dicam Jesu mi?)
 (Gaudete dulces lachrymae)
348. Jesu cordis gaudium
348. Jubilum Sancti Bernardi de Sanetissimo Eucharistiae Sacramento
 O magrum Sacramentum
350. Hymnus Sancti Bonaventurae
 Ave vivens hostia
353. De Jesulo Nato prosa
 Infinitae bonitatis
355. Alia ad Jesum
 O Puer dilectissime

⁶¹ C. C. 491.

⁶² C. C. 495.

⁶³ C. C. 556.

⁶⁴ C. C. 551.

355. De Beata Virgine prosa
 Lucesce stellis amicta
356. Messis mortualis
 Est messor cognomerito
358. Duodecim horae diei sive puncta totum diem dirigentia
359. Sex documenta Sancti Bonaventurae cuilibet proficere volenti utilissima
360. Sexaginta Spirituales sententiae valde notabiles
362. Contra pestem oratio
363. Exercitium vespertinum
366. Menyországnak királynéja
367. O áldott Szűz Anya
368. Ave rubens rosa, Virgo speciosa
368. Idvez-légy szép rosa
369. Ave Stella matutina
370. Idvöz légy szép rosa
371. Jer mi dicsérjük a Szép Szűz Máriát
371. Prosa de Annuntiatione Angelica
372. Hymnus de Sancte Ignatio (Virum admirabilem)
373. O stellula Niaria fulgida
373. Az Angyali üdvözletről (Ave Maria gratia plena. Így üdvözlé Angyal)
374. Ez világot Adam
375. Küldé az Ur Isten
376. Küldé az Ur Szent Arkangyalát
376. Ave Marfia boldog Isten Anyja
377. Áldot gyümölcse szép Szűznek
378. Szűz Mária kegyes Anya
380. Idvez-légy Maria, te vagy tenger csillaga
381. Mittitur ad Virginem Dei fortitudo
381. Küldeték a Szent Szűzhez
381. Missus Gabriel de coelis, Verbi bajulus fidelis
382. Ave Mater Jesu Christi
382. Gabriel égből küldeték követséggel terhelteték
383. Gaude Virgo gloriosa Mater Christi
384. Eörülly dicsősséges Szép Szűz Christus Anyja
385. Szűz Mária Christus Anyja Menyország királynája
386. O dicsőült szép kincs
387. O Maria Virgo pia
388. Szűz Mária Christus Anyja, emberi nemzetnek
389. Jesu Salvator mundi aurator
389. O Szeplőtelen s megfedhetetlen
389. Jesus Szerelmünk és édességünk
392. Alia Oratio in adversitate spiritus
395. Divi Dominici Carthusiani Exhortatio ad poenitentiam (Homo Dei creatora⁶⁵)
397. Alia prosa de morte (Horrenda mors, tremenda mors⁶⁶)
401. Martyrium Sanctarum Virginum (Dum saevit Africus⁶⁷)

⁶⁵ C. C. 798.

⁶⁶ C. C. 771.

⁶⁷ C. C. 565.

402. Hymnus ad Jesum (Veni Jesu, veni amor⁶⁸)
403. Christus feltamada mi bönünket el-mossa
403. Christus feltamada igasságunkra
404. Fel támad az mi életünk
405. Officium de Sancto et Glorioso Apostolo Juda Thadaeo
414. Tres modi gratiosi eliciendi facile actum contritionis

János Sávai

A Song-book from Gyergyó Region

The Character of Virgin Mary in the Songs of a Prayer-Book Manuscript from the 17th Century

In the 17th century there was a lack in Catholic priests in many regions of Hungary. So greater task had the so called *licenciátus* (lay leader of the religious community) who worked with the permission (*licentia*) of the bishop in Transilvania, as well. One of their jobs was to lead and direct the singings. The author found a prayer- and hymn-book manuscript written in the 17th century. In his essay he introduces the song-book and the veneration of Virgin Mary from the lyrics.

⁶⁸ C. C. 736.

Alia

Ave rubens, rosas, Virgo speciosa, Jesu Christi Mater duc
 gratiosa. Ne ultra peccatorum sis formidolosa, sis
 interventrix nostras, ut evadamus sortem, inimici
 sortem.
 Sabe ardens rubus, nihil concrematus per quem Res
 colorum est in orbem datus. Te sibi praelegit
 sponsam et admasam, Dominam Angelorum, Celestium
 solorum, omnium regionum.
 Eia Virgo Jesse vivens efflorida munda, condigno
 fra. Inimicum arida. Ne finas nos perire mori
 femp adire, mortem adire, ut chinem evades
 des gloriam tibi desipis in caelis capentes.
 ves Operatrix, nostra Advocatrix, Virtutum
 vae amatrix et munitum latix. Furca ser
 amatrix et munitum porta. Es reclusa per spin
 nam splendens porta. Facta fuisti certa. Nihil te repete
 tum aperta. Non advocas filium, cum maxime
 extremis sanctorum omnium. Te subvenit
 auxilia. Sanctorum omnium. Te subvenit
 nobis tuus pijs locus. Ut per tuum juvamen
 evadamus examen faxis Virgo Amen.

Nota eandem

Edvez legy szept rosa, szűz szép virgón. In
 szűz márt. szűz virgón. Levegőmnek Anyja. Re. Ke
 ründe ne legy benünk szűz te bostu. Alia. Re. Ke
 ellenségek mérgé szűzünk te méne szűz te. Ke
 ra ne este
 Edvez legy zöldellő szűz csipke bokor, hiatal
 szűz virgón. Inimicum arida. Ne finas nos perire mori
 femp adire, mortem adire, ut chinem evades
 des gloriam tibi desipis in caelis capentes.
 ves Operatrix, nostra Advocatrix, Virtutum
 vae amatrix et munitum porta. Es reclusa per spin
 nam splendens porta. Facta fuisti certa. Nihil te repete
 tum aperta. Non advocas filium, cum maxime
 extremis sanctorum omnium. Te subvenit
 auxilia. Sanctorum omnium. Te subvenit
 nobis tuus pijs locus. Ut per tuum juvamen
 evadamus examen faxis Virgo Amen.

esünk halálban elvegyünk. Sőt kegyelmek nyel
 hesünk s neked énkelhesünk szépen dicsőít
 sünk.
 Edvez legy bírózóke kedves fő-szűz virgón. In
 kerülője érdemünk adója. Re. Anyagi kez
 tenlő ekes arany Nád-szal. Egék felnyit
 liapuja, kőpiffennék malaf. ty. D. éppén mi
 v. szűz pall.
 Halallunké orjáin szűz Fadóte kégyed, Ellen
 felgyed haragját esyhitteél, Re. legy kégye
 gel szűzünk evellenségekben hogy szűz szűz
 Náskeor ne esünk te kégyet teben. Nyel d. me
 szűz Amen.

Alia de Beata Virgine Maria
 Ave Stella matutina, peccatorum medicina, mundi es
 Princeps, Princeps Regni, Angelorum, Domina,
 sola Virgo digna. Tu contra reld inimici infun
 manu, manus i. utine, corde precamur suscipis
 Capiteum pone salutis, Tu es titulus virtutis, nos
 formans locus, locus in tatis, ho stitius cunctis de
 peticibus Dei electa: esto mihi via recta, ubi re
 sponsa vita perfectio, ad aeterna, duo gaudia
 vita, vita perfectio, ad aeterna, duo gaudia
 decus sp. te formans, Martium et Confessorum Dre
 notis tuis, mortis in sidere mater cl. mentis
 per tuum Virgo fidum, per Patrem ac Patrem
 Adis ad nostrum nostrum obitum, et da fel
 edipium Amen. Alia Nota. Jesu Christi. Beata
 Ave mundi for s Maria, Ave miris ave pijs, ave charit
 ve plena, virgi dulcis et serena.
 sancta. Laveris de su Christi, electa. Sola. fuisti. ut
 Mater sine in. et lactare more mro
 Angelorum Imperatrix peccatorum consolatrix, cordis
 me. Inque ut in in peccatis fecim fortiter
 creor te regina. a. celis corde pijs et fidelis
 reuadatum, apud tuum
 vide p. supra sub ali
 p. supra sub ali

(368)

Nota eadem

Idvez-légy [zep rosa Szűzefiség vérága Christusnak dajkaja s kegyelemnek Anyja.
Rf. Kerunk ne légy bűnünknek te Bofz[zu álloja. Hogy ellenségunk mérge lelkünket
meg ne sértse pokolra ne ejtse.

Idvezlégy zóldellő s égő csipke-bokor ki által kegyelem menyorfzágbol ránk
forr. Rf. Téged kedvelt menyorfzágnek hatalmas kiralya. Válfztott ő maganak hogy
lennél árvainak megvigasztalója.

Azért [zep virágzó Jese veszső szála. Szívünk keménységét irgalmad lágyítsa.
Rf Ne [zevedd hogy el efsünk halalban el vefzfzünk. (369) Sőt kegyelmet nyerhefsunk
s neked énekelhefsunk [zépen dicsirhefsünk.

Idvez-legy bűnösök kedves [zó-[zóllója. Joság Kedvellője érdemünk adoja.
Rf. Angyali kézben fénlő ékes arany Nád-[zál. Egék fel nyilt kapuja kin Istennek
malafztya éppen mi reánk [záll.

Halálunk oráján Szent Fiadot kérjed Ellenünk fel gerjed haragját enyhítsed.
Rf. Légy fegetséggel kérünk erőtlenségünkben hogy végső ki-muláskor ne efsünk
kéfértetben Nyerd meg Szép Szűz. Amen.

C.C. 451.

(367)

Nota Harcz ember elete

Ó aldott Szűz Anya, Mennyei szép rosa. Boldog Menyorfzágnek drága gyöngy virága. Bűnösöknek édes szófzólója Vigyáz reánk édes Anyánk Angyaloknak nagyságos Afz/zonya.

Haitcs hozzánk o Anyánk Anygali orczádot,
Imádgyad éretűnk drága Szent Fiadat, Hogy láthafsuk Mënyben Szent Anyánkat.
Vigyáz.

Mely boldogok azok kik téged dicsirnek, Buzgo Szivel néked vigan énekelnek,
Szent Fiadnál azok kedvet lelnek, Vigyáz etc.

Ó Szent Haromságnak Szolgalo léánya adgy erot Szolgádnak dicsiret
mondásra. Szent nevédet örökké áldádfra. Vigyáz reánk etc.

Dicsirjenek téged Anygali Seregek drága Menyorfzágban tífztaságos Szűzek
vélek egyűt boldogságos Szentek. Vigyáz.etc

Idvëz-lëgy s' aldott-lëgy (Istennek Sent An)* Jesusnak Daikaja. Szegény
bűnösöknek kegyes szófzöllója, szolgaidnak legy meg halgatoja. Vigyaz etc.

Tenger fővenyének mennyi fokasága, tavafzi rosáknak drága szép illattya, ugy
áldott légy Istennek Szent Annya. Vigyáz.

Alazatos szivel kérünk édes Annyánk hogy midőn éljövend ami végső orank,
jobb kéz-félől állafson Szent Atyánk. Vigyáz.

Dicsiret dicsőfség aldott Szent Fiadnak, Méhed gumólcisének az aldott
Jesusnak Szent Lélekkal az Szent Haromságnak. Vigyaz.

C.C. 465.

* Később áthúzva.